

COI Focus

COLOMBIA

Seksuele minderheden en transgenders

16 februari 2023 (update)

Cedoca

Oorspronkelijke taal: Nederlands

DISCLAIMER:

Dit COI-product is geschreven door de documentatie- en researchdienst Cedoca van het CGVS en geeft informatie voor de behandeling van individuele verzoeken om internationale bescherming. Het document bevat geen beleidsrichtlijnen of opinies en oordeelt niet over de waarde van het verzoek om internationale bescherming. Het volgt de richtlijnen van de Europese Unie voor de behandeling van informatie over herkomstlanden van april 2008 en is opgesteld conform de van kracht zijnde wettelijke bepalingen. De auteur heeft de tekst gebaseerd op een zo ruim mogelijk aanbod aan zorgvuldig geselecteerde publieke informatie en heeft de bronnen aan elkaar getoetst. Het document probeert alle relevante aspecten van het onderwerp te behandelen, maar is niet noodzakelijk exhaustief. Als bepaalde gebeurtenissen, personen of organisaties niet vernoemd worden, betekent dit niet dat ze niet bestaan hebben.

Alle gebruikte bronnen staan kort vermeld in een voetnoot en uitgebreid beschreven in een bibliografie achteraan het document. Bronnen die geconsulteerd maar niet gebruikt werden, staan in een lijst van geraadpleegde bronnen. In uitzonderlijke gevallen worden bronnen niet bij naam genoemd. Wie specifieke informatie uit dit document gebruikt, moet de bronverwijzing uit de bibliografie vermelden.

Publicatie of verspreiding van dit document is alleen mogelijk na schriftelijke toestemming van het Commissariaat-generaal voor de Vluchtelingen en de Staatlozen.

This COI-product has been written by Cedoca, the Documentation and Research Department of the CGRS, and it provides information for the processing of individual applications for international protection. The document does not contain policy guidelines or opinions and does not pass judgment on the merits of the application for international protection. It follows the Common EU Guidelines for processing country of origin information (April 2008) and is written in accordance with the statutory legal provisions.

The author has based the text on a wide range of public information selected with care and with a permanent concern for crosschecking sources. Even though the document tries to cover all the relevant aspects of the subject, the text is not necessarily exhaustive. If certain events, people or organisations are not mentioned, this does not mean that they did not exist.

All the sources used are briefly mentioned in a footnote and described in detail in a bibliography at the end of the document. Sources which have been consulted but which were not used are listed as consulted sources. In exceptional cases, sources are not mentioned by name. When specific information from this document is used, the user is asked to quote the source mentioned in the bibliography.

This document can only be published or distributed with the written consent of the Office of the Commissioner General for Refugees and Stateless Persons.

Inhoudstafel

Lijst van afkortingen	3
Inleiding.....	4
1. Juridisch en institutioneel kader	6
1.1. Wetgeving	6
1.1.1. Wetten gericht tegen seksuele minderheden en transgenders	6
1.1.2. Wetten die rechten aan seksuele minderheden en transgenders toekennen	6
1.2. Gerechtelijke acties.....	10
1.2.1. Tegen seksuele minderheden en transgenders	10
1.2.2. Tegen daders van discriminatie en/of geweld	11
1.3. Houding van de ordetroepen	13
1.3.1. Ten opzichte van seksuele minderheden en transgenders	13
1.3.2. Ten opzichte van daders van geweld	15
2. Sociaal klimaat	15
2.1. Houding van de maatschappij.....	15
2.1.1. Sociale voorstellingen en acceptatie.....	15
2.1.2. Standpunt en rol van de media	18
2.1.3. Geweld ten aanzien van seksuele minderheden en transgenders	18
2.1.4. Schending van rechten.....	27
2.2. Zichtbaarheid	31
2.2.1. Vrijheid van meningsuiting	31
2.2.2. Ontmoetingsplaatsen	32
2.2.3. Verenigingen	33
3. Sociaal-politieke context	34
Samenvatting	36
Bibliografie.....	37

Lijst van afkortingen

ACAPS	Assessment Capacities Project
AI	Amnesty International
AIDS	Acquired Immunodeficiency Syndrome
ART	Anti Retrovirale Therapie
CCJ	Comisión Colombiana de Juristas
CEV	Comisión para el Esclarecimiento de la Verdad, la Convivencia y la No Repetición
CNE	Consejo Nacional Electoral
ESMAD	Escuadrón Móvil Antidisturbios
FARC-EP	Fuerzas Armadas Revolucionarias de Colombia–Ejército del Pueblo
GAAT	Fundación Grupo de Acción y Apoyo a Personas Trans
HIV	Human Immunodeficiency Virus
HRW	Human Rights Watch
IACHR	Inter-American Commission on Human Rights
ICG	International Crisis Group
ICJ	International Commission of Jurists
ILGA	International Lesbian, Gay, Bisexual, Trans and Intersex Association
IRB	Immigration and Refugee Board
JEP	Jurisdicción Especial para la Paz
LGBT	Lesbian, Gay, Bisexual, Trans
LGBTIQ	Lesbian, Gay, Bisexual, Trans, Intersex and Queer
MCU	Mesa de Casos Urgentes
MOE	Misión de Observación Electoral
OHCHR	Office of the United Nations High Commissioner for Human Rights
RUV	Registro Único de Víctimas
TDoR	Transgender Day of Remembrance
UNP	Unidad Nacional de Protección
UNSC	United Nations Security Council
USDOS	United States Department of State
WOLA	Washington Office on Latin America

Inleiding

In het internationale discours over mensenrechten gebruikt men tegenwoordig de afkorting LGBT (lesbiennes, homoseksuelen, biseksuelen, transgender) om te verwijzen naar seksuele minderheden. De afkorting kan ook slaan op instellingen, organisaties en individuen die de rechten van deze personen verdedigen. Hoewel de leden van verschillende seksuele minderheden in een bepaalde context een gelijkaardige druk kunnen ondervinden, bevinden ze zich niet noodzakelijk in dezelfde situatie. Seksuele geaardheid en genderidentiteit (mannelijk of vrouwelijk) zijn twee verschillende problematieken. De seksuele geaardheid "verwijst naar eenieders vermogen om zich zowel emotioneel, gevoelsmatig als seksueel aangetrokken te voelen tot personen van het andere geslacht, van hetzelfde geslacht of van beide geslachten en hiermee intieme relaties te hebben" [vertaling].¹ De genderidentiteit "verwijst naar eenieders diepe innerlijke en individuele ervaring met betrekking tot zijn of haar gender (mannelijk of vrouwelijk) die al dan niet overeenkomt met het geslacht dat bij de geboorte werd toegekend. De term genderidentiteit omvat zowel de persoonlijke beleving van het lichaam (met inbegrip van de eventueel vrijwillig gekozen medische, chirurgische of andere aanpassingen van het fysieke voorkomen of de lichamelijke functies) als andere uitingen van het gender, zoals kledij, taal of gedragingen" [vertaling].²

Dit onderzoek buigt zich over de specifieke situatie van seksuele minderheden en transgenders in Colombia. Cedoca gebruikt in deze COI Focus de term seksuele minderheden en transgenders steeds in zijn geheel om de situatie voor deze groep personen te beschrijven. Indien er verschillende situaties worden vastgesteld voor enerzijds seksuele minderheden of anderzijds transgenders geeft Cedoca dit steeds duidelijk aan. Daar waar de bron zelf de term LGBT of LGBTIQ (lesbiennes, homoseksuelen, biseksuelen, transgender intersekse en queer) gebruikt, neemt Cedoca de terminologie van de bron consequent over. Deze COI Focus is een update van de gelijknamige COI Focus van 19 oktober 2020 en behandelt de periode tot januari 2023. Het onderzoek werd afgesloten op 13 februari 2023 en bestaat uit drie delen.

Het eerste gedeelte onderzoekt de wetgeving met betrekking tot de seksuele minderheden en transgenders. Het beschrijft ook de gerechtelijke acties door de overheid, in het voor- of nadeel van deze groep, al dan niet volgens bestaande wettelijke bepalingen.

Het tweede gedeelte behandelt de situatie van seksuele minderheden en transgenders in de Colombiaanse maatschappij. Het tweede gedeelte begint met een beschrijving van de sociaal-culturele percepties van seksuele minderheden en transgenders in Colombia, alsook de voorstellingen in de media. Vervolgens gaat het dieper in op het geweld ten aanzien van seksuele minderheden en transgenders. Het hoofdstuk over geweld maakt een onderscheid tussen het geweld ten aanzien van deze personen in de maatschappij in het algemeen en het geweld dat specifiek uitgaat van de illegale gewapende groeperingen. Ook gaat de COI Focus na of het geweld ten aanzien van transgenders verschillend is en of er regionale verschillen zijn vast te stellen met betrekking tot de mate van geweld. Vervolgens gaat dit gedeelte ook dieper in op de eventuele verschillen in de behandeling van seksuele minderheden en transgenders op socio-economisch vlak. Tot slot schenkt het tweede gedeelte aandacht aan hun sociale leven, zoals hun ontmoetingsplaatsen of verenigingen.

¹ "Refers to each person's capacity for profound emotional, affectional and sexual attraction to, and intimate relations with, individuals of a different gender or the same gender or more than one gender" : United Nations High Commissioner for Refugees (UNHCR), 22/09/2010, [url](#)

² "Refers to each person's deeply felt internal and individual experience of gender, which may or may not correspond with the sex assigned at birth. It includes the personal sense of the body (which may involve, if freely chosen, modification of bodily appearance or function by medical, surgical or other means) and other expressions of gender, including dress, speech and mannerisms" : United Nations High Commissioner for Refugees (UNHCR), 22/09/2010, [url](#)

Als laatste bekijkt het derde gedeelte de huidige algemene politieke context.

Voor dit onderzoek raadpleegde Cedoca voornamelijk Colombiaanse media, waarvan de belangrijkste El Espectador en El Tiempo. Verder consulteerde Cedoca publicaties van internationale mensenrechtenorganisaties zoals Human Rights Watch (HRW), Freedom House, The International Lesbian, Gay, Bisexual, Trans and Intersex Association (ILGA), en van organisaties zoals het Britse Stonewall die publiceren over de rechten van seksuele minderheden. Daarnaast deed Cedoca ook uitvoerig beroep op de verschillende rapporten van de belangrijkste nationale organisaties die opkomen voor de rechten van seksuele minderheden en transgenders in Colombia, zoals Colombia Diversa en Caribe Afirmativo. Cedoca had ook via e-mail uitgebreid contact met de verantwoordelijke mensenrechten van de nationale niet-gouvernementele organisatie (ngo) Colombia Diversa. De bron verkoos niet met zijn naam te worden geciteerd.

1. Juridisch en institutioneel kader

1.1. Wetgeving

1.1.1. Wetten gericht tegen seksuele minderheden en transgenders

De Colombiaanse Grondwet bevat geen specifieke restricties die enkel gelden voor seksuele minderheden.³ Er bestaat evenmin een wettelijk verbod op relaties tussen personen van hetzelfde geslacht.⁴

Stonewall, een Britse organisatie "whose work includes collaborating with institutions to ensure they offer inclusive, equal and inspiring environments for LGBT people and to improve legal protection available to LGBT people in Britain and abroad" schrijft in haar Global Workspace Briefings 2019 over Colombia dat seksuele relaties tussen mensen van hetzelfde geslacht niet strafrechtelijk kunnen worden vervolgd en daarom legaal zijn.⁵

Volgens het Amerikaanse ministerie van Buitenlandse Zaken (United States Department of State, USDOS) bestaan er geen wetgeving of officiële maatregelen die discrimineren op basis van seksuele voorkeur wat betreft werk, huisvesting, stateloosheid, of toegang tot onderwijs en gezondheidszorg.⁶

1.1.2. Wetten die rechten aan seksuele minderheden en transgenders toekennen

Colombia kende het afgelopen decennium een aantal belangrijke wijzigingen in wetgeving en vonnissen van het Grondwettelijk Hof ter bescherming van seksuele minderheden en transgenders. Deze verwezenlijkingen plaatsen Colombia bij de progressiefste landen in Latijns-Amerika en de wereld⁷, wat betreft wetgeving ten aanzien van gender en seksuele minderheden. In totaal heeft het Grondwettelijk Hof meer dan 120 vonnissen, het parlement vijf wetten en de uitvoerende macht twee decreten, uitgevaardigd die bijkomende rechten en garanties toekennen aan seksuele minderheden.⁸ De International Commission of Jurists (ICJ) concludeert in haar rapport van maart 2021 over de mensenrechtenschendingen gebaseerd op seksuele voorkeur en genderidentiteit in Colombia, Zuid-Afrika en Maleisië, dat het wettelijk kader in Colombia progressief is en het de mensenrechten van LGBT-personen garandeert, met inbegrip van hun burgerlijke en politieke rechten, alsook hun economische, sociale en culturele rechten. Daarnaast erkent het wettelijk kader het belang van het bestrijden van discriminatie op basis van seksuele geaardheid en genderidentiteit, aldus ICJ.⁹

Mauricio Toro, in 2021 het enige homoseksuele parlamentslid in het Congres (parlement), wijst echter op het feit dat al deze verworvenheden werden doorgevoerd door het Grondwettelijk Hof en niet het parlement, wat een invloed heeft op hun implementatie in de praktijk.

"They have been given to us on paper. What's the problem? It is the implementation of them because these rights have not been won through the Congress. A law is much more explicit because

³ Stonewall, 09/2019, [url](#)

⁴ OSAC, 13/03/2020, [url](#)

⁵ Stonewall, 09/2019, [url](#)

⁶ USDOS, 03/2021, [url](#)

⁷ Via vergelijking parameters in: ILGA, 12/2020, p. 325, [url](#)

⁸ El Tiempo, 14/08/2019, [url](#)

⁹ ICJ, 03/2021, p. 21, [url](#)

a law has defined chapters and articles and defines the mechanisms of how a right should be applied and the same government is assigned the duty of regulating each of these applications.”¹⁰

De belangrijkste wetgeving wordt hieronder opgelijst.

1.1.2.1. Wetgeving algemeen

De Colombiaanse Grondwet beschermt het recht op vrijheid van meningsuiting en vereniging in de artikels 13, 16, 20, 37 en 38.¹¹

Artikel 13 van de grondwet stelt:

“All individuals are born free and equal before the law, will receive equal protection and treatment from the authorities, and will enjoy the same rights, freedoms, and opportunities without any discrimination on account of gender, race, national or family origin, language, religion, political opinion, or philosophy.

The State will promote the conditions so that equality may be real and effective and will adopt measures in favor of groups that are discriminated against or marginalized.

The State will especially protect those individuals who on account of their economic, physical, or mental condition are in obviously vulnerable circumstances and will sanction the abuses or ill-treatment perpetrated against them.”

In 1981 werd via een hervorming van de strafwetgeving van 1980, seksuele relaties tussen mensen van hetzelfde geslacht, uit de strafwetgeving gehaald.¹²

In december 2011 werd wet 1482, ook bekend als de antidiscriminatiewetgeving, ondertekend door toenmalig president Manuel Santos. De wet verbiedt discriminatie op grond van ras, nationaliteit, geslacht of seksuele voorkeur.¹³ Bij haatmisdrijven gelden seksuele voorkeur of genderidentiteit als verzwarende omstandigheden, onder artikel 134c van wet 1482.¹⁴

Artikel 134c stelt:¹⁵

“The penalties provided for in the preceding articles shall be increased by one-third to one-half when:

1. The conduct is displayed in a public space, public establishment or place open to the public.
2. The conduct is displayed through the use of mass media.
3. The conduct is displayed by a public servant.
4. The conduct is exhibited for or in connection with the provision of a public service.
5. The conduct is directed against a child, an adolescent or a senior citizen.
6. The conduct is aimed at denying or restricting workers’ rights.”

In 2016 verklaarde het Grondwettelijk Hof, in haar vonnis SU-214, dat het huwelijk tussen personen van hetzelfde geslacht legaal is. In 2015 oordeelde het Hof al eerder dat ouders met hetzelfde geslacht gelijke rechten genieten inzake adoptie.¹⁶

¹⁰ The Washington Blade, 29/09/2021, [url](#)

¹¹ Oxford University Press, 12/05/2020, [url](#)

¹² ILGA, 12/2019, [url](#)

¹³ NDI, 20/12/2011, [url](#)

¹⁴ Stonewall, 09/2019, [url](#)

¹⁵ Colombia Ley 1482 de 2011 via IRB, 26/05/2020, [url](#)

¹⁶ Stonewall, 09/2019, [url](#)

¹⁶ ILGA, 12/2019, [url](#)

Discriminatie op de werkvloer op basis van seksuele voorkeur of genderidentiteit is verboden door vonnissen T-1122/2002, T-804/2014 en T-141/2017 van het Grondwettelijk Hof.¹⁷

Via decreet 762/2018 werd een gouvernementeel orgaan in het leven geroepen dat moet toezien op de naleving van de rechten van seksuele minderheden in publieke en private organisaties.¹⁸

Artikels 33, 40 en 53 uit de nationale politiecode beschrijven expliciete beschermingsmechanismen voor de LGBT-gemeenschap.¹⁹

Op 28 februari 2022 vorderde het Grondwettelijk Hof een arrest (T-033/2022) waarbij de categorie non-binair werd ingevoerd als mogelijke gendermarkering op de identiteitskaart. Colombia is samen met Argentinië het enige land in Zuid-Amerika waar dit sinds 2022 mogelijk is.²⁰

De nationale ngo Colombia Diversa stelt op haar blog een exhaustief overzicht van alle beschikbare wetgeving omtrent seksuele minderheden en transgenders in Colombia ter beschikking.²¹

1.1.2.2. Wetgeving specifiek gericht op transgenders

In 2015 keurden de ministers van Binnenlandse Zaken en Justitie van Colombia decreet 1227 goed. Transgenders die ouder zijn dan achttien jaar kunnen hun geslacht laten wijzigen op alle officiële identificatiedocumenten, waaronder hun geboortecertificaat. Het geslacht kan enkel worden gewijzigd in mannelijk of vrouwelijk.²²

De indiener van de geslachtswijziging moet ook nog volgende documenten beschikbaar stellen:²³

- Een kopie van de burgerlijke stand
- Een fotokopie van het identiteitsbewijs (*cédula*)
- Een beëdigde verklaring

Ook besliste het Grondwettelijk Hof via arresten uit 2014 en 2015 dat de militaire dienstplicht niet geldt voor transvrouwen.²⁴ Maar voor transmannen²⁵ is de situatie minder duidelijk. Als man moet men in principe in het bezit zijn van een *libreta militar*, het document dat aantoont dat men zijn dienstplicht heeft vervuld. Dit document is onder andere nodig om aan een job te raken of om zichzelf te kunnen identificeren tijdens huiszoeken of controles. De Colombiaanse ngo Dejusticia, welke werkt op het versterken van de rechtsstaat en de mensenrechten, diende begin 2019 een verzoek in bij het Grondwettelijk Hof, om transmannen vrij te stellen van militaire dienst, rekening houdend met de kwetsbaarheid en structurele discriminatie die ze tijdens hun dienstplicht kunnen ondervinden. De ngo stelt voor dat ze het militaire boekje krijgen zonder te dienen. Door de machocultuur en het geweld dat in het leger heerst, komen de waardigheid en het leven van transmannen in gevaar. Alleen als er een protocol en een speciale procedure is om transmannen in het leger te laten dienen, kan men de mogelijkheid bekijken om zowel trans- als cisgender-mannen in het leger te laten dienen, aldus Dejusticia.²⁶ Dit verzoek is nog steeds hangende bij het Grondwettelijk Hof.²⁷

¹⁷ Stonewall, 09/2019, [url](#); Arresten te raadplegen via Corte Constitucional de Colombia, s.d., [url](#)

¹⁸ Stonewall, 09/2019, [url](#)

¹⁹ Stonewall, 09/2019, [url](#)

²⁰ HRW, 08/03/2022, [url](#)

²¹ Colombia Diversa, s.d., [url](#)

²² Corte Constitucional Colombia, 2015, [url](#)

²³ ILGA, 09/2020, [url](#)

²⁴ Corte Constitucional Colombia, 2014, [url](#); Corte Constitucional Colombia, 2015, [url](#)

²⁵ trans man (iemand die bij de geboorte het vrouwelijk geslacht kreeg toegewezen maar zich als man identificeert) en trans vrouw (iemand die bij de geboorte het mannelijk geslacht kreeg toegewezen maar zich als vrouw identificeert). Transgenderinfo, s.d., [url](#)

²⁶ El Tiempo, 01/01/2019, [url](#)

²⁷ El Espectador, 01/04/2022, [url](#)

Dejusticia verklaart dat transmannen, aangezien ze door het ontbreken van dat protocol geen militaire kaart kunnen verkrijgen, "gedegradeerd zijn tot informeel werk, willekeur van de autoriteiten en sociaal-economische onzekerheid".²⁸

In juni 2015 werd de wet Rosa Elvira Cely goedgekeurd. Deze wet bepaalt expliciet femicide (het doden van een vrouw vanwege hun sekse) als misdad en voorziet gevangenisstraffen van 20 tot 50 jaar. In december 2018 werd deze wet voor het eerst gebruikt om de dader van een moord op een transvrouw, Anyela Ramos Claros, te veroordelen.²⁹

Eind 2020 werd een protocol goedgekeurd door de Consejo Nacional Electoral (Nationale Verkiezingsraad, CNE) waarin het recht van transpersonen om te stemmen wordt gegarandeerd, vrij van discriminatie. De mensenrechtenorganisatie Caribe Afirmativo noemt dit een historisch feit waarmee Colombia, na Mexico, het tweede land in Latijns-Amerika wordt dat een dergelijk protocol goedkeurt. Dit is een maatregel die instellingen, politieke organisaties, controle-instanties en de samenleving uitnodigt om een jarenlang onzichtbaar probleem te bespreken en te erkennen, zoals de schending van de privacy wanneer er geen overeenstemming is tussen het identiteitsbewijs en het geslacht, aldus Caribe Afirmativo.³⁰ De verkiezingswaarnemingsmissie van de Europese Unie (EU), naar aanleiding van de congresverkiezingen en presidentsverkiezingen in maart en mei 2022, stelde dat het Colombiaanse wettelijke kader de politieke participatie van LGBT-personen garandeert, verwijzend naar deze beslissing van de CNE van eind 2020. Verder zette de Colombiaanse Misión de Observación Electoral (MOE) voor het eerst bij presidentsverkiezingen 95 waarnemers uit de transgemeenschap in, om te observeren of bovenstaand protocol naar behoren werd uitgevoerd door het personeel van het stembureau en andere autoriteiten betrokken bij het verkiezingsproces.³¹

In oktober 2021 slaagde een man in Antioquia erin, na een juridische strijd, om voor het eerst in de geschiedenis van het land zijn burgerlijke registratie als transpersoon te voltooien. Er werd een derde mogelijkheid: "T", voor transpersoon toegevoegd aan de opties.³²

Op de website van de ngo Colombia Diversa is eveneens een overzicht te vinden van alle beschikbare nationale wetgeving specifiek gericht op transgenders in Colombia.³³

1.1.2.3. Wetgeving in het kader van het vredesakkoord van 2016

In december 2016 maakte een vredesakkoord tussen de Colombiaanse autoriteiten en de rebelligroepering *Fuerzas Armadas Revolucionarias de Colombia-Ejército del Pueblo* (FARC-EP) een einde aan een vijftig jaar durend gewapend conflict. Het vredesakkoord bevatte enkele passages die expliciet focussen op gender.³⁴ In een daartoe opgericht gendercomité, waarin een vertegenwoordiger zetelde van de LGBT-gemeenschap, erkenden de onderhandelende partijen dat vrouwen en leden van de LGBT-gemeenschap disproportioneel hadden geleden onder het gewapend conflict.³⁵ Vervolgens werden 41 genderspecifieke bepalingen ingeschreven in het vredesakkoord. Deze aparte focus in het vredesakkoord op vrouwen en leden van de LGBT-gemeenschap maakte dit akkoord tot een van de inclusiefste vredesovereenkomsten in de geschiedenis.³⁶ Volgens de LGBT-rechtengroepering Colombia Diversa, zijn verschillende van deze bepalingen nog niet uitgevoerd, maar werd zo'n 70 % van de bepalingen al opgestart.³⁷

²⁸ El Tiempo, 01/01/2019, [url](#)

²⁹ NBCNews (Acevedo N.), 19/12/2018, [url](#)

³⁰ Caribe Afirmativo, 02/12/2020, [url](#)

³¹ EU, 2022, p.39, [url](#)

³² El Espectador, 16/10/2021, [url](#)

³³ Colombia Diversa, s.d., [url](#)

³⁴ WOLA (Bocanumenth M.), 03/07/2020, [url](#)

³⁵ WOLA (Bocanumenth M.), 03/07/2020, [url](#)

³⁶ NOREF (Salvesen H., Nylander D.), 07/2017, [url](#)

³⁷ Colombia Diversa, 04/2020, [url](#)

Een belangrijk mechanisme in het vredesakkoord omvat de Jurisdicción Especial para la Paz (speciale jurisdictie voor de vrede, JEP). Het is een van de drie afzonderlijke componenten waaruit het huidige systeem van overgangsjustitie in Colombia bestaat. Als resultaat van het werk van Colombia Diversa en Caribe Afirmativo, de meest prominente LGBT-organisaties in het land³⁸, heeft de JEP twee zaken geopend over de vervolging van LGBT-personen tijdens het gewapend conflict.³⁹ Twee rapporten die door de organisaties bij de JEP zijn ingediend, schetsen het systematische geweld dat werd gepleegd door de FARC-EP en paramilitaire groeperingen tegen leden van de LGBT-gemeenschap in Nariño en Antioquia. De JEP is daarom het eerste tribunaal voor overgangsjustitie ter wereld dat erkent dat leden van de LGBT-gemeenschap het doelwit waren tijdens het gewapend conflict vanwege hun seksuele geaardheid en genderidentiteit.⁴⁰

In een boek⁴¹ van Colombia Diversa, dat in juli 2020 voor het JEP werd gepresenteerd, documenteert de organisatie uitvoerig over de impact van het gewapend conflict op de LGBT-gemeenschap en toont het aan dat het geweld nooit willekeurig, maar altijd doelgericht was.⁴² Het boek documenteert vooral het geweld ten aanzien van de seksuele minderheden in de zuidelijke regio van het departement Tolima, met name in de gemeente Chaparral en in de gemeente San Andrés, in het departement Nariño.

Volgens Caribe Afirmativo staan in september 2021 9.165.126 slachtoffers van het gewapende conflict geregistreerd in het Registro Único de Víctimas (RUV, Slachtofferregister). Hiervan behoren 4.190 personen tot de LGBT-populatie. Er is echter nog steeds een hoge onderrapportage van het aantal slachtoffers, aldus Caribe Afirmativo.⁴³

Het in juni 2022 gepubliceerde eindrapport van de Colombiaanse Waarheidscommissie (Comisión de la Verdad, opgericht in het kader van het vredesakkoord) onderzocht de impact van het gewapend conflict op de Colombiaanse samenleving. Een hoofdstuk gaat specifiek over de ervaringen van 10.864 vrouwen en 408 LGBTI- personen die het slachtoffer waren van het gewapende conflict. Een van de belangrijkste bevindingen van de Waarheidscommissie was dat de LGBT-gemeenschap tijdens het gewapend conflict werd vervolgd en dat het geweld tegen hen plaatsvond vanwege hun seksuele geaardheid of genderidentiteit (zie ook hoofdstuk 2.1.3.3).⁴⁴

1.2. Gerechtelijke acties

1.2.1. Tegen seksuele minderheden en transgenders

Er werden in de geraadpleegde bronnen voor dit rapport geen gerechtelijke acties, tegen seksuele minderheden of transgenders, louter en alleen omwille van hun geaardheid, teruggevonden binnen het afgesproken tijdsbestek.

³⁸ WOLA (Bocanumenth M.), 03/07/2020, [url](#)

³⁹ El Espectador (Cortés C.), 29/03/2019, [url](#)

⁴⁰ WOLA (Bocanumenth M.), 03/07/2020, [url](#)

⁴¹ Colombia Diversa, 07/2020, [url](#)

⁴² Colombia Diversa, 07/2020, [url](#)

⁴³ Caribe Afirmativo, 13/09/2021, [url](#)

⁴⁴ InSight Crime, 04/08/2022, [url](#)

1.2.2. Tegen daders van discriminatie en/of geweld

Vooreerst kunnen personen behorende tot een seksuele minderheid of de transgendergemeenschap een beroep doen op de nationale beschermingsmechanismen die gelden voor alle Colombianen. Kort samengevat zijn dit de volgende instanties:⁴⁵

- De procureur-generaal (Fiscalía General de la Nación) en de nationale politie zijn verantwoordelijk voor het vervolgen van strafbare feiten, waaronder geweld en/of discriminatie van LGBT-persoon. Deze instellingen kunnen ook bescherming bieden aan slachtoffers en getuigen van misdrijven, of preventieve maatregelen nemen.
- De inspecteur-generaal (Procuraduría General de la Nación) kan disciplinaire onderzoeken uitvoeren en het wangedrag van overheidsfunctionarissen vervolgen, waaronder gevallen van discriminatie en/of geweld tegen LGBT-mensen.
- Het bureau van de ombudsman (Defensoría del Pueblo) en de lokale vertegenwoordigers van het openbaar ministerie (Personerías Municipales) kunnen juridische en psychosociale hulp bieden aan LGBT-persoon die het slachtoffer zijn van discriminatie en/of geweld.
- De Nationale Beschermingseenheid (Unidad Nacional de Protección, UNP) kan bescherming bieden aan onder meer mensenrechtenverdedigers, journalisten, vakbondsleden, politici, waaronder LGBT-verdedigers en leiders. Zij voorzien dan onder andere in mobiele telefoons, kogelvrije vesten, gepantserde auto's en lijfwachten.
- De justitiehuzen (Casas de la Justicia) zijn centra die worden gecoördineerd door het ministerie van Justitie en die diensten verlenen om de toegang tot de rechter te bevorderen en alternatieve mechanismen voor conflictoplossing bieden.
- De commissaris voor het gezin (Comisarías de Familia) kan juridische en psychologische ondersteuning bieden aan slachtoffers van huiselijk geweld of partnergeweld, waaronder LGBT-persoon.
- Het Nationaal Penitentiair Instituut (Instituto Nacional Penitenciario y Carcelario, INPEC) kan klachten onderzoeken wegens geweld en/of discriminatie tegen LGBT-mensen die van hun vrijheid zijn beroofd in het nationale gevangenisstelsel, en maatregelen nemen om hen te beschermen.

Maar de mensenrechtenonderzoeker binnen de ngo Colombia Diversa laat per e-mail aan Cedoca weten dat bovenstaande beschermingsmechanismen onvoldoende werken om geweld en discriminatie te voorkomen. Hij wijst eveneens op een zeer hoge mate van straffeloosheid ten aanzien van geweldzaken:⁴⁶

"However, most of the time, these mechanisms are not effective to protect LGBT people or guarantee their rights. Although the National Prosecutor's Office has implemented a program to train attorneys for the adequate prosecution of crimes against LGBT people, there remain several obstacles in the investigation of these crimes and impunity rates are up to 90% in cases of homicides and almost 100% in cases of death threats.

Impunity rates are even higher in cases of police violence against LGBT people. The National Police systematically acquits police officers responsible for violence and/or discrimination against LGBT people, and the Attorney's Office and the Inspector General usually do not prosecute these cases.

LGBT human rights defenders don't have adequate mechanisms for protection either. The mechanisms provided by the NPU or the National Police for human rights defenders are not sensitive

⁴⁵ Colombia Diversa, e-mail dd. 09/10/2020

⁴⁶ Colombia Diversa, e-mail dd. 09/10/2020

to the specific needs and risks of LGBT defenders. In addition, the National Prosecutor's Office has not taken measures to prosecute threats against LGBT defenders.

Finally, although the INPEC has worked to reform the internal regulations of all prisons in Colombia to secure the rights of LGBT people, we still have documented cases of discrimination and violence against LGBT people deprived of their liberty. The most worrying occurred on early June, when a gay man was found hanged dead in the El Bosque Prison in Barranquilla.

In brief, despite the normative advances, violence against LGBT people remains at alarming rates and existing mechanisms are not effective in preventing such violence, protecting LGBT people, or prosecuting the perpetrators."⁴⁷

Daarnaast zijn er een aantal mechanismen ontworpen die zich specifiek richten op het beschermen van de seksuele minderheden tegen geweld en discriminatie. Het belangrijkste hier is het Nationaal Bureau voor Dringende Zaken (*Mesa de Casos Urgentes*, MCU). Ook kennen de grotere steden opvangtehuizen die zich specifiek richten op seksuele minderheden die het slachtoffer zijn van geweld. Cedoca vroeg per e-mail meer uitleg aan Colombia Diversa over de functionering van deze MCU's.⁴⁸ Volgens deze ngo is de MCU een interinstitutioneel mechanisme dat is ontworpen om geweld en discriminatie van LGBT-mensen te vervolgen. Het ministerie van Binnenlandse Zaken (met name de Directie Mensenrechten) fungeert als een soort secretaris van de MCU. Het ministerie van Binnenlandse Zaken ontvangt in het hele land individuele klachten voor geweld of discriminatie van LGBT-personen en verwijst de klachten vervolgens door naar de desbetreffende instellingen. Als ze, bijvoorbeeld, een klacht ontvangen voor bedreigingen tegen een lesbische LGBT-activiste, verwijzen ze deze klacht door naar:

- het parket zodat ze de daders kunnen identificeren en vervolgen.
- de nationale politie zodat ze beschermende en/of preventieve maatregelen kunnen nemen.
- de NPU, zodat deze kunnen beoordelen of er bijkomende beschermingsmechanismen moeten worden aangeboden.

Het ministerie van Binnenlandse Zaken dient ook de acties van elke instelling op te volgen. Alle leden van de MCU komen ook periodiek samen om bepaalde gevallen te analyseren of wanneer de situatie in bepaalde regio's van het land verslechtert. Colombia Diversa verklaart aan Cedoca dat de oprichting van de MCU een belangrijke stap is in de bescherming van LGBT-mensen en het vervolgen van geweld tegen hen. Maar de ngo wijst er eveneens op dat het MCU nog belangrijke tekortkomingen kent, zoals het gebrek aan interesse van sommige instellingen, vooral de nationale politie, de beperkte respons van anderen, vooral de NPU, en het feit dat de periodieke bijeenkomsten met alle leden maar weinig plaatsvinden.⁴⁹

De Colombiaanse autoriteiten hebben maatregelen genomen om geweld tegen seksuele minderheden te onderzoeken en te bestraffen. In 2015 startte het Openbaar Ministerie een programma om onderzoek naar misdaden tegen LGBT-personen vanuit een gedifferentieerde benadering te bevorderen. In 2016 bracht het National Institute of Legal Medicine and Forensic Sciences een gids uit met 'aanbevelingen voor gerechtelijk onderzoek en preventie van moorden onder de noemer van femicide, inclusief moorden op lesbische, biseksuele en transvrouwen'.⁵⁰ De effectieve uitvoering van alle bovengenoemde wetgevingen loopt volgens een onderzoek van Colombia Diversa, samen met de ngo's Promsex (Peru) en Cattrachas (Honduras), niet altijd even vlot. Ze hebben noch geleid tot een afname van discriminatie en geweld, noch tot een betere toegang tot de rechter.⁵¹

⁴⁷ Colombia Diversa, e-mail dd. 09/10/2020

⁴⁸ Colombia Diversa, e-mail dd. 09/10/2020

⁴⁹ Colombia Diversa, e-mail dd. 09/10/2020

⁵⁰ Colombia Diversa, Promsex, Cattrachas, 05/2020, [url](#)

⁵¹ Colombia Diversa, Promsex, Cattrachas, 05/2020, [url](#)

Freedom House stelt in haar rapport over Colombia dat misdaden tegen seksuele minderheden in 2021 gepaard gaan met een hoge mate van straffeloosheid.⁵²

Volgens informatie van de krant El Colombiano werden tussen januari en december 2021, 35 transvrouwen vermoord in Colombia. In dezelfde periode werden in elf zaken veroordelingen uitgesproken voor moord of poging tot moord op een transvrouw.⁵³

In augustus 2014 pleegde de zestienjarige Sergio Urrego zelfmoord nadat de directie van zijn school zijn relatie met een andere jongeman openbaar had gemaakt en hem vervolgens beschuldigde van seksuele intimidatie. De moeder diende een klacht in tegen de schooldirectie, gesteund door de rechtengroepering Colombia Diversa.⁵⁴ In mei 2021 veroordeelde het gerechtshof van Bogotá in tweede aanleg de voormalige rector van de school tot acht jaar en acht maanden huisarrest en een geldboete voor discriminatie met verzwarende omstandigheden en het vernietigen van bewijsmateriaal. Eerder in 2016 werden ook al een voormalige oppasser van de school en een voormalig psycholoog veroordeeld in deze zaak.⁵⁵ De procureur-generaal in deze zaak bevestigde op de rechtszitting het engagement van de staat om vooruitgang te boeken in onderzoeken naar discriminatie op basis van seksuele geaardheid in verschillende situaties waaronder de onderwijssector. Hij voegde hieraan toe:

“Dit is een zeer belangrijke boodschap voor alle directeuren, leraren, mensen die verantwoordelijk zijn voor het onderwijs op openbare en particuliere scholen in dit land: de openbare aanklager zal degenen vervolgen die de rechten schenden van mensen die tot historisch gediscrimineerde groepen behoren. Deze boodschap is ook voor de jongens die op de scholen zitten en de mensen die op de universiteiten zitten, de openbare aanklager zal deze strijd niet opgeven.” [vertaling]⁵⁶

Het bureau van de procureur-generaal meldde dat er tussen 2008 en 31 juli 2021 185 moorden op LGBTIQ-personen waren onderzocht. De meeste slachtoffers waren transvrouwen. Vanaf augustus 2021 rapporteerde het bureau van de procureur-generaal vijf lopende onderzoeken naar buitensporig gebruik van geweld door het leger of de politie tegen LGBTIQ+ personen.⁵⁷

1.3. Houding van de ordetroepen

1.3.1. Ten opzichte van seksuele minderheden en transgenders

Volgens de ngo Temblores zijn ook de leden van de ordediensten regelmatig verantwoordelijk voor het plegen van geweld en intimidatie ten aanzien van seksuele minderheden.⁵⁸ Getuigen uit het rapport van de ngo begin 2020 geven aan zich niet veilig te voelen op straat. Ze verklaren dat ze door hun grote zichtbaarheid het risico lopen te worden aangevallen of te worden beledigd. De meeste van deze aanvallen zijn afkomstig van onbekenden op straat. Veel getuigen in het rapport halen ook politiegeweld aan en zeggen dat de politie zelden in hun voordeel optreedt wanneer hun hulp wordt

⁵² Freedom House, 2022, [url](#)

⁵³ El Colombiano (Zuluaga D.), 10/12/2021, [url](#)

⁵⁴ Glaad.org, 08/09/2014, [url](#)

⁵⁵ Washington Blade, 02/05/2021, [url](#)

⁵⁶ “Este es un mensaje muy importante para todos los rectores, profesores, personas encargadas de la educación en colegios públicos y privados en este país: la Fiscalía General de la Nación perseguirá a quienes atropellen los derechos de las personas que pertenezcan a grupos históricamente discriminados. Este mensaje también es para los muchachos que están en los colegios y a las personas que están en las universidades, la Fiscalía no abandonará esta lucha” in: OrgulloLGBT.co, 21/05/2021, [url](#)

⁵⁷ USDOS, 31/03/2022, [url](#)

⁵⁸ El Espectador (Nuñez D.), 31/01/2020, [url](#)

ingeroepen. In tegendeel, meestal krijgen ze zelf de schuld of worden hun onrespectvolle insinuaties toebedeeld.⁵⁹

Volgens de organisatie Colombia Diversa neemt het politiegeweld tussen 2015 en 2019 tegen seksuele minderheden toe. Tussen 2015 en 2019 waren er binnen de LGBT-gemeenschap minstens 450 slachtoffers van politiegeweld in het hele land. Dezelfde organisatie rapporteert een forse toename van politiegeweld in 2020, het jaar waarin de COVID-19-pandemie begon. In de loop van dat jaar werden tenminste 176 personen uit de LGBT-gemeenschap slachtoffer van politiegeweld.⁶⁰ De grootste groep slachtoffers van politiegeweld waren met minstens 258 aanklachten tussen 2015 en 2020, transvrouwen. De regio van de Colombiaanse Caraïben telde tussen de periode 2007-2019 volgens Caribe Affirmativo 114 gevallen van politiegeweld, waarvan 49 tegen transgenders en 6 tegen lesbische vrouwen.⁶¹

In haar rapport over 2021 schrijft Colombia Diversa dat geweldsincidenten met betrokkenheid van de politie niet significant daalden sinds 2019. De organisatie meldt voor 2021 98 incidenten. Hiervan gaat de meerderheid (78) over het toepassen van onrechtmatige procedures, elf incidenten met een letsel tot gevolg, vier gevallen van verbale agressie, drie gevallen van marteling of onmenselijke behandeling, twee incidenten van bedreigingen en intimidatie, twee incidenten hadden betrekking op discriminatie, een incident van seksueel geweld, een willekeurige detentie en een gedwongen verplaatsing. Transvrouwen waren het vaakst slachtoffers van deze vormen van politiegeweld.⁶²

In een gezamenlijk rapport, opgesteld voor het IACHR (Inter-American Commission on Human Rights), meldden diverse organisaties waaronder Caribe Afirmativo, Colombia Diversa en La Fundación Grupo de Acción y Apoyo a personas Trans (GAAT), vijf gevallen van geweld tegen seksuele minderheden en transgenders die deelnamen aan de demonstraties van april-mei 2021. Tijdens deze demonstraties, in Colombia gekend onder de naam *Paro Nacional* (Nationale Staking) speelden LGBT-personen een belangrijke rol en namen zij zichtbaar en actief deel (zie ook 2.2.1 vrijheid van meningsuiting).⁶³ Het gaat enerzijds om politiegeweld tegen alle betogers die zich op de eerste rijen bevonden. Daarnaast rapporteren de organisaties ook gericht geweld, bijvoorbeeld tijdens een arrestatie, tegen seksuele minderheden omwille van hun seksuele identiteit. In sommige gerapporteerde gevallen trad de politie ook onvoldoende beschermend op⁶⁴ Colombia Diversa vermeldde in een rapport uit 2022 dat ze tussen 28 april 2021 en 4 juni 2021, de periode van de *Paro Nacional*, zeven geverifieerde gevallen van politiegeweld tegen personen uit de LGBT-gemeenschap hebben geïdentificeerd. Deze zeven gevallen deden zich voor in de departementen Atlántico, Boyacá, Cauca, Quindío en Valle del Cauca en hielden grotendeels verband met onregelmatige politieprocedures. Ook werd een geval van seksueel geweld geregistreerd, in Atlántico.⁶⁵

In een rapport van december 2022 documenteerde Amnesty International (AI) hoe vrouwen en LGBT-demonstranten, journalisten en mensenrechtenverdedigers, het slachtoffer werden van seksueel geweld en andere vormen van gender gerelateerd geweld door toedoen van de Colombiaanse Nationale Politie en haar Mobile Anti-Riot Squad (Escuadrón Móvil Antidisturbios, ESMAD) tijdens de *Paro Nacional* in 2021. Concreet documenteert AI 28 gevallen van gender gerelateerd geweld dat plaatsvond in zeven steden tegen vrouwen en LGBT-personen in de context van de protesten. Hierbij

⁵⁹ El Espectador (Nuñez D.), 31/01/2020, [url](#)

⁶⁰ Colombia Diversa, 03/2021, [url](#)

⁶¹ Caribe Affirmativo, 09/06/2021, [url](#)

⁶² Colombia Diversa, 2022, [url](#)

⁶³ The New York Times (Garcia S.), 31/05/2021, [url](#)

⁶⁴ Caribe Affirmativo, 09/06/2021, [url](#)

⁶⁵ Colombia Diversa, 2022, [url](#)

ging het om 24 incidenten met vrouwen en meisjes, en vier met mannen waaronder een homoseksueel.⁶⁶

1.3.2. Ten opzichte van daders van geweld

In juli 2020 werd Gabriela, een transvrouw dood aangetroffen in haar woonplaats in Soledad, Atlántico. De vrouw werkte hier als kapster. De politie verklaarde dat haar dood te wijten was aan zelfmoord. Volgens haar burens heeft de politie haar dood echter niet onderzocht. Volgens lokale organisaties die opkomen voor de LGBT-gemeenschap had haar zaak verschillende elementen die men had moeten onderzoeken. Caribe Afirmativo, een organisatie die opkomt voor seksuele minderheden in de regio van de Caraïbische kust, verklaart de eerste helft van 2020 reeds twaalf van dergelijke zaken te hebben gezien in de regio en klaagt het gebrek aan degelijk onderzoek en rapportering door de politie aan.⁶⁷ Ook Colombia Diversa wijst in een e-mail aan Cedoca op het feit dat er een hoge mate van straffeloosheid heerst.⁶⁸ Zo stelt de organisatie:

“However, most of the time, these mechanisms are not effective to protect LGBT people or guarantee their rights. Although the National Prosecutor’s Office has implemented a program to train attorneys for the adequate prosecution of crimes against LGBT people, there remain several obstacles in the investigation of these crimes and impunity rates are up to 90% in cases of homicides and almost 100% in cases of death threats.

Impunity rates are even higher in cases of police violence against LGBT people. The National Police systematically acquits police officers responsible for violence and/or discrimination against LGBT people, and the Attorney’s Office and the Inspector General usually do not prosecute these cases.”⁶⁹

2. Sociaal klimaat

De Nationale Administratieve Dienst voor Statistiek (Departamento Administrativo Nacional De Estadística, Dane) voerde in 2020 voor het eerst een onderzoek uit dat gegevens vrijgaf over seksuele geaardheid en genderidentiteit in Colombia. Volgens de bevindingen van Dane wordt geschat dat er in Colombia minstens 256.000 inwoners zijn die zich identificeren als homoseksueel, lesbisch, biseksueel of transgender.⁷⁰

2.1. Houding van de maatschappij

2.1.1. Sociale voorstellingen en acceptatie

Volgens onderzoek van professor Mara Viveros Vigoya, antropologe en gespecialiseerd in genderstudies, geraadpleegd in het rapport van het Office Français de Protection de Réfugiés et Apatrides (OFPRA), is de Colombiaanse maatschappij over het algemeen patriarchaal van aard. De overheersende kracht van mannen boven vrouwen wordt geaccentueerd door een macho-ideologie die in alles de stereotiepe 'mannelijke eigenschappen' (zoals viriliteit, kracht en geweld) voorop stelt.⁷¹

⁶⁶ AI, 01/12/2022, [url](#)

⁶⁷ El Heraldo (Blanquicet J.), 26/07/2020, [url](#)

⁶⁸ Colombia Diversa, e-mail dd. 09/10/2020

⁶⁹ Colombia Diversa, e-mail dd. 09/10/2020

⁷⁰ El Tiempo, 08/09/2020, [url](#)

⁷¹ OFPRA, 20/09/2018, [url](#)

Colombia heeft wel een aantal belangrijke mijlpalen bereikt op het gebied van politieke en andere vormen van vertegenwoordiging van seksuele minderheden in de samenleving die de zichtbaarheid en acceptatie van deze personen hebben vergroot.⁷² In oktober 2019 koos Bogotá, de openlijk lesbische Claudia López als hun eerste vrouwelijke burgemeester. Ook verschillende verkozen vertegenwoordigers op nationaal, departementaal en lokaal niveau, zoals Andrés Cancimance in Putumayo en Oriana Zambrano in La Guajira, identificeren zich openlijk als LGBT.⁷³ Bij de regionale verkiezingen in 2011 waren er slechts 16 kandidaten die zich openlijk identificeerden als homoseksueel, waarvan er 1 verkozen raakte. Bij de daaropvolgende regionale verkiezingen in 2015 waren er 68 kandidaten die zich identificeerden als behorende tot de LGBT-gemeenschap. Hiervan raakten 6 personen verkozen. Tijdens de verkiezingen van 2019 raakten 19 personen verkozen van de meer dan 80 kandidaten die zich tijdens de kiescampagnes hadden geuit als LGBT. Van deze 19 verkozenen identificeerden 12 onder hen zich als homoseksueel, 5 als lesbisch en 2 als transgender. De verkiezingen van 2019 werden door de organisatie Caribe Afirmativo dan ook gezien als een belangrijke doorbraak in termen van zichtbaarheid in de samenleving en participatie aan het politieke leven.⁷⁴ Tijdens de congresverkiezingen van maart 2022 stelden 24 leden uit de LGBT-gemeenschap zich kandidaat voor een zetel in het parlement, een verdubbeling ten opzichte van 2018. Na deze verkiezing van maart 2022 verdrievoudigde de vertegenwoordiging van LGBT-parlementsleden van twee naar zes in het Colombiaanse congres.⁷⁵

Het stijgend aantal verkozen politici behorende tot een seksuele minderheid of de transgender gemeenschap, betekent echter niet dat deze verkozenen niet meer worden geconfronteerd met homofobe reacties en opmerkingen. Zo kreeg de burgemeester van Bogotá, tijdens de inhuldiging van een fietspad in september 2020, het verwijt toegeroepen dat ze de kinderen homoseksualiteit niet mag aanleren.⁷⁶ De burgemeester reageerde vervolgens met een tweet dat ze heel trots is om een vrouw te zijn, divers, de dochter van een leraar en de eerste vrouwelijke burgemeester die in Bogotá bij volksstemming werd gekozen [vertaling].⁷⁷

Verschillende bronnen geraadpleegd door OFPRA voor haar rapport over seksuele minderheden in Colombia van september 2018 wijzen op het feit dat seksuele minderheden en transgenders in Colombia nog steeds worden geconfronteerd met discriminatie, geweld en stigmatisering vanuit de maatschappij.⁷⁸

In mei 2020 publiceert het Williams Instituut aan de UCLA School of Law, een onderzoeksinstituut dat zich richt op kwesties met betrekking tot seksuele geaardheid en genderidentiteit, een grootschalig onderzoek over het welbevinden van seksuele minderheden in Colombia. Hiervoor werden in de eerste helft van 2019, 4.867 leden van de gemeenschap in Colombia ondervraagd.⁷⁹ De respondenten wijzen er op dat Colombia een sociaal-conservatief land is met een progressieve wetgeving ten aanzien van seksuele minderheden. In de praktijk worden ze nog steeds met veel discriminatie en stigmatisering geconfronteerd. De respondenten rapporteerden een hoge mate van psychologische stress, waarbij een op twee al zelfmoord had overwogen. Een psychologe verklaart dat ze elke week families op bezoek krijgt waarbij de ouders vragen hun kind weer heteroseksueel te maken. Ze verklaart eveneens dat verschillende ouders ook hun toevlucht zoeken bij de religieuze leiders om hun kind te "genezen". Uit het onderzoek blijkt dat een op vijf leden van de LGBT-gemeenschap een of andere vorm van conversie-therapie heeft moeten ondergaan. Bij transgenders stijgt dit tot een op drie personen. Het

⁷² WOLA (Bocanumenth M.), 03/07/2020, [url](#)

⁷³ El Tiempo, 29/10/2019, [url](#)

⁷⁴ El Tiempo, 29/10/2019, [url](#)

⁷⁵ Victory Institute, 14/03/2022, [url](#)

⁷⁶ El Tiempo, 08/09/2020, [url](#)

⁷⁷ Claudia López, 05/09/2020, [url](#)

⁷⁸ OFPRA, 20/09/2018, [url](#)

⁷⁹ UCLA School of Law, Williams Institute, 05/2020, [url](#)

onderzoek toont eveneens aan dat transgenders de meest gestigmatiseerde groep zijn in de samenleving.⁸⁰

Het feit dat de Colombiaanse maatschappij nog steeds zeer verdeeld is over de rechten van seksuele minderheden kwam ook duidelijk tot uiting in het referendum over het vredesakkoord van oktober 2016, waarbij de Colombiaanse bevolking initieel tegen het vredesakkoord met de FARC-EP stemde. Zo verklaarde Luis Fernández, een onderzoeker naar gewapende conflicten bij Colombia Diversa, aan de reiswebsite voor homoseksuelen, GlobalGayZ:⁸¹

“Many of the people who voted against last year’s peace treaty with FARC think that the accord was trying to promote homosexuality. Some people even went so far as saying that the government wanted to impose a homosexual dictatorship, whatever that means.... many voters opposed the inclusion of LGBT rights in the peace treaty because Colombia is still a very conservative society and the majority of Colombians ignore the scope of abuses that the LGBT population endured during the conflict.”

In dezelfde periode ontstonden grote protesten die het aftreden van de openlijk lesbische minister van Onderwijs, Gina Parody eisten.⁸² Ze weigerde en verspreidde in plaats daarvan een handboek voor de scholen waarin ze tolerantie promootte. Conservatieve groepen beschuldigden de minister er ten onrechte van dat haar handboek “genderideologie” promootte, of studenten aanmoedigde te experimenteren met relaties tussen mensen van hetzelfde geslacht en genderfluiditeit. Naast de controversie werden foto's uit een Belgisch pornoblad verspreid op sociale media en afgebeeld als fragmenten komende uit het handboek. Na maanden van intens debat over de vraag of de steun voor LGBT-rechten Colombiaanse kinderen blootstelde aan de zogenaamde “genderideologie”, trad Parody op 4 oktober 2016 af als minister van Onderwijs. Dit gebeurde twee dagen nadat de Colombianen het vredesakkoord in een referendum hadden afgewezen, eveneens grotendeels omwille van desinformatie omtrent LGBT-bepalingen in het akkoord. Uiteindelijk werd er een nieuw vredesakkoord onderhandeld dat inhoudelijk sterk overeenkwam met het eerste. Enkele gevoelige termen werden wel veranderd. Het woord “seksisme” werd bijvoorbeeld vervangen door “discriminatie van vrouwen”. “Genderidentiteit” en “seksuele geaardheid” werden daarentegen veranderd in “LGBT-bevolking”. Het akkoord werd begin december goedgekeurd, maar verschillende religieuze leiders verklaarden zich nog steeds niet akkoord.⁸³

In september 2020 diende het parlement een klacht in tegen een burgerlijk rechter in de stad Cartagena die eerder had geweigerd een huwelijk goed te keuren tussen twee vrouwen. De rechter beriep zich hierbij op het recht op gewetensbezwaar en het feit dat hij niet kon ingaan tegen zijn christelijke moraal. Het parlement verklaarde dat de rechter de verplichting heeft om de wetten van het land na te leven.⁸⁴

In juni 2021 publiceert het wereldwijde marktonderzoeksbureau Ipsos een onderzoek naar de sociale acceptatie van LGBT-personen in 27 landen, waaronder Colombia. De onderzoekers merken op dat de bevraging van de volwassenen tussen 16 en 74 jaar online gebeurde en daardoor de populatie meer stedelijk en opgeleid kan zijn. Op de vraag of men een collega, familielid of vriend had die homoseksueel is, antwoordde 60 % van de respondenten “ja”. Voor biseksuelen antwoordde 32 % dat ze iemand kenden en voor transgenders 13 %. Ter vergelijking voor België waren dit respectievelijk 57 %, 27 % en 10 %. Op de vraag of ze het ooit al hadden opgenomen voor een persoon die met vooroordelen te maken kreeg omwille van zijn seksuele oriëntatie, antwoordde 39 % van de Colombiaanse respondenten positief. Daarentegen willen zo’n 17 % van de respondenten niet dat

⁸⁰ UCLA School of Law, Williams Institute, 05/2020, [url](#)

⁸¹ GlobalGayz (Ammon R.), 03/2018, [url](#)

⁸² LAND (Espitia M.), 15/04/2017, [url](#)

⁸³ LAND (Espitia M.), 15/04/2017, [url](#)

⁸⁴ El Heraldo, 01/09/2020, [url](#)

koppels van hetzelfde geslacht kunnen trouwen of officieel samenwonen. Colombia zit hier op dezelfde lijn als Brazilië en Peru, waar 18 % deze mening deelt. Zo'n 55 % van de respondenten vindt dat LGBT-personen hun seksuele voorkeur openlijk moeten kunnen uiten. Slechts 28 % is ermee akkoord dat LGBT-personen in het openbaar affectie tonen en 35 % is akkoord dat er meer LGBT-personages zouden moeten zijn in films en series op TV. Zo'n 54 % van de Colombiaanse respondenten gaat ermee akkoord dat er wetten moeten zijn die actief discriminatie van LGBT-personen bestrijden in de werksfeer, in het onderwijs en bij huisvesting. Colombia bevindt zich met deze score exact op het globale gemiddelde van de resultaten van het Ipsos-onderzoek.⁸⁵

Ook het Williams Instituut aan de UCLA School of Law publiceerde in november 2021 een rapport over de sociale acceptatie van LGBT-personen in 175 landen en stelde een ranking op. Colombia staat hier op de 35ste plaats. Ter vergelijking, België krijgt een 15^e plaats en Brazilië staat als eerste Latijns-Amerikaanse land op de 24ste plaats.⁸⁶

2.1.2. Standpunt en rol van de media

Seksuele minderheden zijn zichtbaar in de media in Colombia. Uit onderzoek⁸⁷ gevoerd door Cedoca voor 2020-2021 blijkt dat er regelmatig nieuwsartikels over de LGBT-gemeenschap verschijnen in de grote reguliere Colombiaanse media. Meestal gaat het over berichtgeving in het geval van een aanval of moord op een persoon behorende tot een seksuele minderheid. De berichtgeving gebeurt op een neutrale, objectieve toon. De rechtenorganisaties zoals Colombia Diversa en Caribe Afirmativo worden meestal geraadpleegd om hun standpunt weer te geven bij de gebeurtenissen. Stonewall bericht dat in tv-shows meer en meer LGBT-personages verschijnen.⁸⁸

Volgens bronnen geraadpleegd in het OFPRA-rapport was de rol van LGBT-personages in televisieseries tot voor kort erg oppervlakkig en stereotype. Dit wordt ook bevestigd in een interview dat de reiswebsite Nomadic Boys had met Jesús, een homoseksueel uit de stad Barranquilla, en hem vroeg naar wie zijn rolmodellen in de media waren wanneer hij opgroeide. Hier verklaarde Jesús dat hij weinig homoseksuele rolmodellen had toen hij opgroeide buiten de stereotypen in televisieseries. Maar volgens hem is dit nu geëvolueerd naar meer realistische types.⁸⁹

In 2022 liep de korte TV-serie *La casa de colores*, een serie van zeven afleveringen over personen uit de LGBTIQ-gemeenschap.⁹⁰

In augustus 2022 werd Camila Jiménez Sáez, journaliste geboren in Barranquilla, de eerste transvrouw bij de nieuwsuitzending Noticias Caracol van het Caracol televisiekanaal. De transvrouw werkte eerder als universiteitsprofessor en als onderzoeker voor de Waarheidscommissie.⁹¹

2.1.3. Geweld ten aanzien van seksuele minderheden en transgenders

2.1.3.1. Geweld vanuit de Colombiaanse gemeenschap

Het rapport van ICJ van maart 2021 concludeert dat ondanks het progressieve wettelijke kader LGBT-personen niet getuigen van veel verbetering van hun levensstandaard of een significante vermindering

⁸⁵ Ipsos, 06/2021, [url](#)

⁸⁶ UCLA School of Law, Williams Institute, 11/2021, [url](#)

⁸⁷ Cedoca doorzocht hiervoor de berichtgeving op termen LGBT & transgénero in de belangrijkste nationale (El Tiempo & El Espectador) en regionale (El Heraldo & El Pais) kranten voor 2020.

⁸⁸ Stonewall, 09/2019, [url](#)

⁸⁹ Nomadic Boys, 26/08/2020, [url](#)

⁹⁰ Teleantioquia, s.d., [url](#)

⁹¹ El Espectador, 03/01/2023, [url](#)

van discriminatie en/of geweld waarmee ze worden geconfronteerd. Na Brazilië wordt Colombia beschouwd als het gevaarlijkste land in Zuid-Amerika voor LGBT+-personen, aldus ICJ.⁹²

Het rapport van het Office of the United Nations High Commissioner for Human Rights (OHCHR) van februari 2021 haalt de cijfers aan van het bureau van de ombudsman, welke een toename van geweld tegen seksuele minderheden aangeven voor 2020, waaronder 76 moorden tussen januari en december 2020. Ook meldde het bureau van de ombudsman een toename van institutionele belemmeringen bij het indienen van een klacht.⁹³

In juni 2021 publiceert Colombia Diversa haar rapport "Nothing to celebrate" over het geweld ten aanzien van seksuele minderheden doorheen 2020.⁹⁴ Het rapport concludeert dat 2020 een gewelddadig jaar was voor de gemeenschap. Terwijl het totale aantal moorden en bedreigingen in het land hun laagste aantal in de voorbije 40 jaar lieten optekenen, werd voor seksuele minderheden het tegenovergestelde waargenomen. Sinds 2011 waren er gemiddeld 110 moorden per jaar. In 2020 werden meer LGBT-personen vermoord, bedreigd of het slachtoffer van politiegeweld dan in enig jaar voordien. Zo meldt de organisatie voor 2020 in totaal 226 moorden tegenover 106 het jaar voordien.⁹⁵

Type of violence	2019	2020	Number of victims
Threats	106	337	443
Homicides	107	226	333
Police violence	109	175	284
Total	322	738	1060

Colombia Diversa, geweldsdelicten ten aanzien van de LGBT-gemeenschap 2019-2020⁹⁶

Net zoals in de voorgaande jaren waren in 2020, volgens het onderzoek van Colombia Diversa, de meeste slachtoffers van geweld ten aanzien van seksuele minderheden, homoseksuele mannen of transvrouwen. Het type geweld dat het meest voorkwam ten aanzien van lesbische vrouwen, biseksuelen en transgenders waren bedreigingen, terwijl dit voor homoseksuele mannen moord was. Waar in 2019 de meest voorkomende vorm van geweld tegen transgenders politiegeweld was, waren dit voor 2020 bedreigingen.

⁹² ICJ, 03/2021, p.21, [url](#)

⁹³ OHCHR, 10/02/2021, p. 15, [url](#)

⁹⁴ Colombia Diversa, 06/2021, [url](#)

⁹⁵ Colombia Diversa, 06/2021, [url](#)

⁹⁶ Colombia Diversa, 06/2021, [url](#)

	Threats		Homicides		Police violence		Total	
	2019	2020	2019	2020	2019	2020	2019	2020
Trans woman	16	89	35	45	43	71	94	205
Gay	32	67	47	71	15	17	94	155
LGBT sin determinar	38	25	9	26	37	47	84	98
Bisexual man	2	39	2	52	3	3	7	94
Trans man	1	62	2	8	4	13	7	83
Lesbian	15	33	10	22	5	22	30	77
Bisexual woman	3	22	1	2	2	2	6	26
Total	107	337	106	226	109	175	322	738

 Colombia Diversa, geweldsdelicten per type, 2019-2020⁹⁷

De meeste bedreigingen ten aanzien van seksuele minderheden in 2020, werden net zoals in 2019, voornamelijk geregistreerd in Valle de Cauca, Antioquia en Bogotá. Als je de departementen van het Caraïbische gebied (Bolívar, Cesar, Córdoba, Magdalena) samentelt toont deze regio ook hoge aantallen van bedreigingen. De meeste moorden vonden plaats in Valle de Cauca en Antioquia.⁹⁸

Colombia Diversa wijst er op dat het toegenomen geweld veroorzaakt kan zijn door een verbetering in de verschillende registratiesystemen van geweldsdelicten. Het kan ook veroorzaakt zijn door een daadwerkelijke toename in geweld of een combinatie van beide factoren. De organisatie uit in haar rapport stevige kritiek op het feit dat de data en het onderzoek van de bevoegde staatsinstellingen onvolledig zijn en hun informatiesystemen geen duidelijke conclusies toelaten. Het jaar (2020) met het hoogste aantal geweldplegingen is ook het jaar met de meest onvolledige informatie komende van de staatsinstellingen, aldus Colombia Diversa. Reeds jaren vraagt de organisatie een verbetering in de informatiesystemen en oplossingen voor het gebrek aan duidelijke data. Volgens Colombia Diversa is er de laatste jaren inderdaad een verbetering in de registratie van de seksuele oriëntatie en genderidentiteit van de slachtoffers maar worden andere gegevens zoals welk wapen werd gebruikt, de plaats van delict en mogelijke motieven nog steeds onvoldoende geregistreerd. Dit tekort aan informatie laat een grondige analyse van het geweld ten aanzien van seksuele minderheden niet toe, aldus de organisatie.⁹⁹ Ook andere ngo's kaarten aan dat het moeilijk is om exacte data van geweld tegen seksuele minderheden te verzamelen. Wilson Casteñada, directeur van de organisatie Caribe Afirmativo, verklaart dat lokale organisaties grotendeels verantwoordelijk zijn voor het registreren van het geweld.¹⁰⁰ De ordediensten en andere staatsinstanties hebben geen degelijke database waar ze geweld tegen seksuele minderheden in opnemen. Er is ook veel onwil om dergelijke statistieken bij te houden. Vermoedelijk is er ook veel onderrapportering van het geweld gepleegd door de ordediensten zelf, aangezien veel leden uit de LGBT-gemeenschap dit geweld niet durven aangeven.¹⁰¹

Voor het jaar 2021 registreert Colombia Diversa 205 moorden op personen behorende tot de LGBT-gemeenschap waaronder 79 homoseksuelen, 47 transvrouwen, 39 biseksuele mannen, 10 lesbiennes, 6 biseksuele vrouwen, 3 transmannen en een non-binair persoon. Voor 20 geregistreerde moorden was de seksuele geaardheid of genderidentiteit niet gekend.¹⁰² De moorden werden vooral

⁹⁷ Colombia Diversa, 06/2021, p. 2, [url](#)

⁹⁸ Colombia Diversa, 06/2021, p. 4, [url](#)

⁹⁹ Colombia Diversa, 06/2021, pp. 2-3, [url](#)

¹⁰⁰ El Heraldo (Rozo C.), 16/06/2020, [url](#)

¹⁰¹ El Heraldo (Rozo C.), 16/06/2020, [url](#)

¹⁰² Colombia Diversa, 2022, [url](#)

geregistreerd in de departementen Antioquia (35), Valle del Cauca (31), Bogotá (27), Cauca (15) en Cundinamarca (10).

Número de víctimas LGBT 2021 según el tipo de violencia y OSIG

OSIG	Homicidios	Amenazas	Violencia Policial	Total
Gay	79	26	15	120
Mujer trans	47	13	32	92
LGBT sin determinar	20	46	14	80
Hombre bisexual	39		4	43
Lesbiana	10	9	12	31
Hombre trans	3	1	21	25
Mujer bisexual	6	2	4	12
No binaries	1	0	1	2
Total general	205	97	103	405

Colombia Diversa, geweldsdelicten per type ten aanzien van de LGBT-gemeenschap in 2021¹⁰³

Het Bureau van de Ombudsman publiceerde op 28 juni 2022 een nieuw rapport over de mensenrechtensituatie van personen uit de LGBT-gemeenschap.¹⁰⁴ De ombudsman was op de hoogte van 47 moorden op personen uit deze bevolkingsgroep in 2021 en nog eens 33 moorden de eerste zes maanden van 2022. Het rapport bevestigde ook dat 27 homoseksuele mannen werden vermoord, vier lesbiennes en een biseksuele man. In Antioquia vonden in de periode 2021 tot juni 2022, 16 moorden plaats, in de Caraïbische departementen (Atlántico, Bolívar, Cesar, Córdoba, Guajira, Magdalena y Sucre) 26 en in Valle de Cauca, 11 moorden. De ombudsman gaf aan dat dankzij samenwerking met de organisaties Corporación Caribe Afirmativo en de GAAT over deze 80 moordzaken contextinformatie zoals identiteit, geslacht, seksuele geaardheid, identiteitsnaam, wettelijke naam, leeftijd van de slachtoffers, datum van voorval, en andere informatie kon worden verzameld. Uit het rapport blijkt dat voor 2021 het geweld vooral psychisch van aard was met 146 meldingen, 20 gevallen van geweld op economisch vlak, 78 gevallen van fysiek geweld en 30 gevallen van seksueel geweld. Op dezelfde manier werden 59 gevallen van institutioneel geweld geregistreerd, 34 gevallen van discriminatie in de openbare ruimte, 28 gevallen van politiegeweld en 18 gevallen van geweld in gevangenissen en penitentiaire inrichtingen.¹⁰⁵

Vooraf in Medellín (Antioquia) valt een stijging van het geweld ten aanzien van de LGBT-gemeenschap op. Eind juli 2022 werd hier mensenrechtenactivist en lid van de LGBT-gemeenschap, Jeisson Andrés Vásquez Borja, doodgeschoten. Hij was hiermee het twaalfde dodelijke slachtoffer uit de LGBT-gemeenschap in 2022 in Medellín.¹⁰⁶ Volgens Wilson Castañeda, directeur van Caribe Afirmativo, zijn deze moorden systematisch en volgen ze een bepaald patroon. De slachtoffers werden vaak via sociale media benaderd en spraken met de daders af in wat zij beschouwden als een veilige privéruimte, zoals hun woning. De burgemeester van de stad beloofde een aantal lokale acties, te beginnen met de aanstelling van een gespecialiseerde aanklager voor deze moorden. Het budget voor de opheldering

¹⁰³ Colombia Diversa, 2022, p.86, [url](#)

¹⁰⁴ Defensoría del Pueblo, 28/06/2022, [url](#)

¹⁰⁵ Defensoría del Pueblo, 28/06/2022, [url](#)

¹⁰⁶ El Espectador, 27/07/2022, [url](#)

van de moorden wordt eveneens opgetrokken tot hetzelfde bedrag als het onderzoek naar vrouwenmoorden, aldus de burgemeester van Medellín, Daniel Quintero.¹⁰⁷

2.1.3.2. Geweld specifiek gericht tegen transgenders

De website van Transrespect publiceert cijfers over het wereldwijde aantal moorden op transgenders. Brazilië stond in 2022 op de eerste plaats. Tussen 1 oktober 2021 en 30 september 2022 registreert de organisatie wereldwijd 327 moorden op transgender en genderdiverse personen. Zo'n 222 van deze moorden vonden plaats in Centraal-en Zuid-Amerika, waarbij Brazilië met 96 moorden op de eerste plaats staat. Mexico staat met 56 moorden op de tweede plaats, de Verenigde Staten met 51 moorden op de derde plaats en Colombia volgt op de vierde plaats met 28 moorden op transgender en genderdiverse personen.¹⁰⁸

Van deze 327 moorden op transpersonen wereldwijd was 95 % van de slachtoffers een transvrouw. De helft van de vermoorde transgenders waren sekswerkers, 27 % werd in zijn/haar eigen woning vermoord en de meeste slachtoffers waren tussen 31 en 40 jaar.¹⁰⁹

In het onderzoek van Colombia Diversa komt naar voren dat transvrouwen de tweede grootste groep zijn binnen de LGBT-gemeenschap in termen van aantal moorden.¹¹⁰ Omwille van de sociale stigma's belanden zij vaak in onveilige jobs, zoals sekswerk. Op 20 juni 2020 werden bijvoorbeeld vijf transgender sekswerkers aangevallen in Bogotá door leden van de politie die hen onder andere sloegen met stokken. Er werd een onderzoek naar de feiten ingesteld.¹¹¹ De feiten gebeurden in het Santa Fé district in Bogotá, waar honderden transvrouwen werken als sekswerker.¹¹² Ook het rapport van ICJ van maart 2021 stelt dat transvrouwen meer geweld kunnen ervaren. Op 2 januari 2021, werd de eerste moord op een transvrouw van het jaar gemeld. Op 20 februari 2021 documenteerden mensenrechtenorganisaties reeds zeven moorden op transgenders.¹¹³ Volgens informatie van de krant El Colombiano werden tussen januari en december 2021 35 transvrouwen vermoord in Colombia.¹¹⁴

Een reportage van de krant The Bogotá Post gaat in op het geweld tegen transvrouwen. De krant stelt dat het geweld overal vandaan kan komen. Hoewel er veel gevallen zijn waarin transvrouwen worden aangevallen door mensen die ze niet kennen, worden ze tijdens hun jeugd vaak ook ernstig misbruikt door hun eigen familieleden.¹¹⁵ De reportage stelt verder dat hoewel sommige vrouwen ervoor kiezen om dit misbruik te verdragen, velen op jonge leeftijd hun huis ontvluchten en hun toevlucht zoeken bij andere transvrouwen die ze ontmoeten en die ook door hun familie zijn afgewezen. Omdat ze niet lang genoeg thuis wonen om voldoende onderwijs te krijgen, en zonder financiële steun van hun familie, worden deze vrouwen vaak gedwongen informeel werk te doen, zoals sekswerk. Dit brengt een geheel nieuwe reeks gevaren met zich mee. Ten eerste gaat het bij een aanzienlijk aantal gemelde gevallen van geweld en femicide tegen transvrouwen om onenigheid tussen cliënten en sekswerkers. Sommige klanten weigeren te betalen voor de diensten, terwijl anderen de vrouwen ervan beschuldigen geld van hen te hebben gestolen, en gebruiken dit als excuus om hen aan te vallen of, in extreme gevallen, te doden. Ten tweede bezetten sekswerkers doorgaans specifieke delen van een stad. Politieagenten weten vaak welke zones dit zijn en bezoeken de gebieden af en toe, waarbij ze er een gewoonte van maken hen te intimideren en/of fysiek aan te vallen. Zo'n 70 % van de klachten

¹⁰⁷ El Espectador, 06/04/2022, [url](#)

¹⁰⁸ Transrespect, 08/11/2022, [url](#)

¹⁰⁹ Transrespect, 08/11/2022, [url](#)

¹¹⁰ Cerosepta (Jauregui T.), 26/02/2020, [url](#)

¹¹¹ El Tiempo, 21/06/2020, [url](#)

¹¹² The Guardian (Griffin J.), 08/05/2020, [url](#)

¹¹³ ICJ, 03/2021, p. 21, [url](#)

¹¹⁴ El Colombiano (Zuluaga D.), 10/12/2021, [url](#)

¹¹⁵ The Bogotá Post (Jacobs E.), 31/03/2020, [url](#)

over pesterijen (gebaseerd op cijfers van Caribe Afirmativo) die tegen de nationale politie van Colombia worden ingediend, betreffen transvrouwen.¹¹⁶ Een groot deel van het geweld tegen transvrouwen vindt plaats in de Caraïbische regio van het land. Dit is grotendeels gelieerd aan de sterke patriarchale samenleving die hier nog heerst en de aanwezigheid van diverse Afro-Colombiaanse en inheemse gemeenschappen.¹¹⁷ (zie ook 2.1.3.4. Situatie in de Afro-Colombiaanse en inheemse gemeenschappen) Maar ook dichtbevolkte steden zoals Bogotá, Antioquia en Cauca kennen nog een hoge incidentie van geweld ten aanzien van transgenders.¹¹⁸

2.1.3.3. Geweld door gewapende groeperingen

In juni 2022 presenteert de Colombiaanse Waarheidscommissie (Comisión para el Esclarecimiento de la Verdad, la Convivencia y la No Repetición, CEV), opgericht in 2016 in het kader van het vredesakkoord tussen de regering van Juan Manuel Santos en de FARC-guerrillastrijders, haar 895 pagina's tellende eindrapport over het gewapende conflict. Het rapport geeft aan dat tussen 1985 en 2018 er in totaal 450.000 doden vielen als gevolg van het gewapend conflict, waarvan 80% burgers. De belangrijkste daders waren paramilitaire groeperingen (45 %), guerrillagroepen (27 %) en de staat (12 %). Seksueel geweld werd op grote schaal gebruikt als wapen tegen vrouwen, kinderen, Afro- en inheemse groepen en LGBTIQ-personen.¹¹⁹

Het rapport wordt vergezeld van verschillende documenten waaronder de ervaringen van vrouwen en queers ('My Body Is My Truth ') en gaat specifiek in op de vervolgingsdaden tegen de LGBTIQ-gemeenschap door de diverse gewapende groeperingen, zowel aan de kant van de rebelligroeperingen als de paramilitaire groeperingen. De Waarheidscommissie oordeelde dat LGBTIQ-mensen onevenredig vaak het doelwit waren van de gewapende groeperingen en dat hun rechten in verschillende mate werden geschonden tijdens het gewapend conflict. Het Register van Slachtoffers (Registro Único de Víctimas, RUV) heeft 4.971 zelfbenoemde LGBTIQ-personen geregistreerd als slachtoffer van het gewapende conflict, voornamelijk in de departementen Antioquia, Nariño, Bolívar, Valle del Cauca en Chocó.¹²⁰ Het is het eerste rapport ter wereld waarbij een Waarheidscommissie expliciet een hoofdstuk wijdt aan de vervolging van de LGBTIQ-gemeenschap tijdens een gewapende conflict.¹²¹

Hoewel de Colombiaanse autoriteiten in 2016 een vredesakkoord ondertekenden met de FARC-EP worden bepaalde delen in het land nog steeds gekenmerkt door de aanwezigheid van verschillende gewapende groeperingen. Voor een meer gedetailleerd overzicht van deze regio's en de gewapende groeperingen verwijst Cedoca naar de COI Focus over de veiligheidssituatie in Colombia van 27 september 2022.¹²²

De afgelopen jaren kenden volgens onderzoek van Colombia Diversa, gepubliceerd in mei 2020, een aanzienlijke toename van moorden en bedreigingen tegen mensenrechtenverdedigers van de LGBT-bevolking. LGBT-mensenrechtenverdedigers lopen een dubbel risico: vanwege hun werk als activisten en vanwege vooroordelen over hun seksuele geaardheid en genderidentiteit. Bovendien worden deze risico's nog verhoogd door het gebrek aan bescherming door de autoriteiten in bepaalde gebieden.¹²³ Een aantal van deze moorden en bedreigingen tegen LGBT-verdedigers worden gepleegd door gewapende (neo-) paramilitaire groeperingen, guerrillagroepen of dissidenten van de voormalige

¹¹⁶ The Bogotá Post (Jacobs E.), 31/03/2020, [url](#)

¹¹⁷ The Bogotá Post (Jacobs E.), 31/03/2020, [url](#)

¹¹⁸ The Bogotá Post (Jacobs E.), 31/03/2020, [url](#)

¹¹⁹ ABColombia, 07/2022, [url](#)

¹²⁰ InSight Crime, 04/08/2022, [url](#)

¹²¹ Caribe Afirmativo, 21/07/2022, [url](#)

¹²² CGVS, 27/09/2022, [url](#)

¹²³ Colombia Diversa, Promsex, Cattrachas, 05/2020, [url](#)

FARC-EP-guerrilla. De acties van de LGBT-activisten worden door deze gewapende actoren beschouwd als immoreel of schadelijk voor de samenleving.¹²⁴

Colombia Diversa verklaart in een e-mail aan Cedoca dat LGBT-personen die wonen in regio's getroffen door het gewapende conflict, een groter risico op geweld lopen, dan LGBT-personen in andere delen van Colombia.¹²⁵ In de afgelopen jaren heeft Colombia Diversa verschillende moorden, bedreigingen en gedwongen verplaatsingen van LGBT-mensen gedocumenteerd door gewapende groepen in Tumaco (Nariño), Arauca, Bajo Cauca Antioquia, Zuid-Córdoba, Zuid-Tolima, Magdalena Medio, Caquetá, en Soacha. In regio's als deze hebben transgenders en seksuele minderheden vrijwel geen adequate beschermingsmechanismen. In gevallen van geweld of bedreiging door gewapende groepen worden velen van hen gedwongen hun gemeenschap te verlaten, hun werk voor de mensenrechten stop te zetten, en hun seksuele geaardheid of genderidentiteit te verbergen. Andere redenen waarom de situatie in deze gebieden onveilig is voor de LGBT-bevolking zijn onder andere een lagere institutionele aanwezigheid van de overheid en het feit dat openbare functionarissen minder opgeleid zijn in of gevoelig zijn voor LGBT-rechten. En ten slotte, het feit dat het nationale leger een grotere aanwezigheid heeft in deze regio's en de militarisering van het dagelijks leven (inclusief openbare veiligheid en bescherming van mensenrechtenverdedigers) een grotere bedreiging vormt voor het leven van vrouwen en seksuele minderheden, aldus Colombia Diversa.¹²⁶

De ngo ACAPS schrijft in haar rapport van november 2022 over de beschermingsnoden in Colombia dat leden van de LGBTIQ-gemeenschap te maken kunnen krijgen met seksueel en andere vormen van geweld door de gewapende groeperingen om hen te straffen voor hun seksuele geaardheid of genderidentiteit. Geweld tegen leden van deze gemeenschappen maakt deel uit van de sociale en territoriale controlestrategieën van de gewapende groeperingen. De gewapende groeperingen stellen onder andere gedragsnormen op of treden op als rechters. Leden van de LGBTIQ-gemeenschap worden regelmatig geconfronteerd met bedreigingen, aanvallen en andere gewelddaden die tot doel hebben de gemeenschap te stigmatiseren en ze van het grondgebied te verwijderen. LGBTIQ-mensen worstelen daarnaast om in hun basisbehoeften te voorzien. Wanneer deze mensen moeten vluchten voor het geweld bestaat het risico dat ze worden geconfronteerd met seksueel geweld en uitbuiting, mensenhandel en het risico op verdwijning en/of overlijden. Hun vlucht om zichzelf of hun gemeenschap te beschermen tegen het geweld van de gewapende groeperingen omvat de extra complexiteit van te worden gediscrimineerd vanwege hun seksuele geaardheid of genderidentiteit, aldus ACAPS.¹²⁷

Langs de andere kant wijst ACAPS er ook op dat in deze gebieden lokale en regionale organisaties actief zijn om de veiligheid van deze gemeenschap te bevorderen. Organisaties, waaronder Colombia Diversa, Caribe Afirmativo aan de Caribische kust, en Fundación Arcoiris in Nariño zijn enkele voorbeelden hiervan. Deze organisaties hebben verschillende beschermingsstrategieën opgezet, onder meer het aanleren van zelfbeschermingsmethoden tegen geweld (zoals naar opvangcentra in stedelijke gebieden gaan) en het opzetten van een structuur om preventief de risico's te identificeren. Dit laatste met de ondersteuning van het Bureau van de Ombudsman en lokale autoriteiten in Tumaco en elders aan de kust van Nariño. Op nationaal niveau zijn er organisaties zoals Colombia Diversa die het geweld documenteren in de context van het gewapend conflict en rechtsbijstand verlenen aan overlevenden. Caribe Afirmativo biedt leden van de LGBTIQ-gemeenschap veilige plekken aan, genaamd *Casas Afirmativas* (voor Venezolaanse migranten en vluchtelingen) en *Casas de Paz* (die

¹²⁴ Colombia Diversa, Promsex, Cattrachas, 05/2020, [url](#)

¹²⁵ Colombia Diversa, e-mail dd. 09/10/2020

¹²⁶ Colombia Diversa, e-mail dd. 09/10/2020

¹²⁷ ACAPS, , 17/11/2022, [url](#)

open zijn voor elk lid van de gemeenschap). De organisatie heeft ook verschillende veiligheidsgidsen gepubliceerd met individuele en collectieve beschermingsmaatregelen en tips.¹²⁸

Op 7 december 2021 werd in Santa Marta, departement Magdalena, Cristina Isabel Cantillo vermoord in haar huis. De transvrouw en mensenrechtenactiviste werd neergeschoten door twee gewapende mannen op een brommer. Cantillo was directeur van de mensenrechten-ngo Fundación Calidad Humana. Ze stond bekend om haar werk voor de rechten van de LGBT-personen in haar streek maar ook voor haar activisme voor de mensenrechten en de rechten van de inheemse bevolking. Ze ontving al eerder bedreigingen en kreeg daarom persoonlijke bescherming van de nationale beschermingseenheid van de autoriteiten, de Unidad Nacional de Protección (UNP).¹²⁹ De moord bleek te zijn gepleegd door een huurmoordenaar die enkele maanden nadien werd gearresteerd. De dader zou in opdracht hebben gewerkt van de criminele groepering los Pachenca.¹³⁰

Het Bureau van de Ombudsman vaardigde doorheen 2021 29 vroegtijdige waarschuwingen (*Alertas Tempranas*) uit voor 20 van de 32 departementen van het land omwille van een verhoogd risico op geweld ten aanzien van sociale leiders en mensenrechtenactivisten. Van deze 29 vroegtijdige waarschuwingen hadden minstens 8 verband met de seksuele geaardheid of genderidentiteiten van de inwoners. Het merendeel van deze 8 vroegtijdige waarschuwingen golden voor de departementen Arauca en Putumayo en ze waren sterk gelinkt aan de aanwezigheid van gewapende groeperingen zoals de dissidente groeperingen van de FARC-EP, het ELN, de AGC en de Águilas Negras.¹³¹

2.1.3.4. Situatie in de Afro-Colombiaanse en inheemse gemeenschappen

Afro-Colombianen maken ongeveer 10 % uit van de bevolking en zijn aanwezig in elke grote stad van het land. Er wordt geschat dat er ongeveer een miljoen in de hoofdstad Bogotá wonen. De kustgebieden van Colombia zowel aan de Stille Oceaan als de Atlantische kust kennen eveneens aanzienlijke Afro-Colombiaanse populaties. Het departement Chocó kent de grootste aanwezigheid van Afro-Colombianen, gevolgd door Magdalena, Bolivar en Sucre.¹³² Volgens een census van 2018 bestaat de inheemse bevolking in Colombia uit 1,9 miljoen personen, wat neerkomt op 4,4 % van het totale aantal inwoners. De departementen met het grootste aantal inwoners van inheemse origine zijn La Guajira, Cauca, Nariño, Córdoba, en Sucre. De Wayuu en de Zenú zijn de grootste groepen.¹³³

Seksuele minderheden die behoren tot de Afro-Colombiaanse gemeenschap of de inheemse bevolking kunnen volgens een reportage in de krant El Espectador ernstige problemen ondervinden in hun gemeenschap, wanneer zij zich uiten als behorende tot de LGBT-gemeenschap. Homo, lesbisch of transgender zijn wordt vaak als een pathologie beschouwd in deze gemeenschappen en er worden regelmatig pogingen ondernomen om hen te "genezen" via oude medicijnen.¹³⁴ Meestal worden personen behorende tot een seksuele minderheid in een van deze gemeenschappen gedwongen om hun seksuele geaardheid of genderidentiteit te verbergen opdat men toegang zou blijven hebben tot hun culturele, sociale en economische rechten in de gemeenschap. Zich uiten staat vaak gelijk met verbanning uit de gemeenschap. Koppels van hetzelfde geslacht kunnen vaak ook alleen genieten van bepaalde openbare ruimtes, zoals het toeristencentrum van de stad.¹³⁵

Het International Institute on Race, Equality and Human Rights brengt in april 2021 een rapport uit waarin ze de situatie beschrijft in een aantal Latijns-Amerikaanse landen, waaronder Colombia en

¹²⁸ ACAPS, 17/11/2022, [url](#)

¹²⁹ Actualidad RT, 09/12/2021, [url](#)

¹³⁰ Transgender Day of Remembrance (TDoR), 07/12/2021, [url](#)

¹³¹ Colombia Diversa, 2022, [url](#)

¹³² Minority Rights Group, s.d., [url](#)

¹³³ IWGIA, 11/05/2020, [url](#)

¹³⁴ El Espectador (Vargas D.), 30/05/2019, [url](#)

¹³⁵ El Espectador (Vargas D.), 30/05/2019, [url](#)

Brazilië, voor de LGBT-bevolking die tevens van Afrikaanse origine is.¹³⁶ Het rapport wijst op het feit dat deze personen vaak te maken krijgen met een dubbele discriminatie: enerzijds vanwege hun afkomst/ethniciteit en anderzijds hun seksuele geaardheid en genderidentiteit. De onderzoekers wijzen erop dat specifiek voor Colombia geldt dat er een zeer gunstige juridische context is wat de bescherming van rechten van seksuele minderheden betreft maar dat de omgeving waarin deze mensen wonen nog steeds vijandig kan zijn. Binnen de gemeenschap van Afro-Colombianen bestaan er nog steeds hardnekkige stereotypes waarbij de nadruk wordt gelegd op het stereotype mannelijke. In de gemeenschappen, die zichzelf als zwart of Afro identificeren, bestaan er vaak sterke informele ondersteuningsnetwerken die verder gaan dan het louter familiale. Maar wanneer een meisje of jongen zichzelf publiekelijk uit als homoseksueel, lesbische, biseksueel of transgender, verliest die persoon dit ondersteuningsnetwerk waardoor hij of zij grote moeilijkheden ondervindt om zich staande te houden, aldus de onderzoekers.¹³⁷

Bovendien bestaat in Colombia een duidelijke correlatie tussen afkomst en inkomensniveau. De Afro-Colombiaanse bevolking vertoont volgens het rapport van Race and Equality zorgwekkende socio-economische indicatoren die ver verwijderd zijn van die van de gemiddelde bevolking. Departementen zoals Chocó en Cauca, met een grote Afro-Colombiaanse bevolking, vertonen de hoogste armoedepercentages. De Afro-Colombiaanse gemeenschap is de armste van de armen, met het laagste opleidingsniveau van het land, aldus de onderzoekers.¹³⁸ Door dit verband tussen armoede en afkomst leven Afro-Colombianen vaak op het platteland waar de kwaliteit van het onderwijs beduidend lager is dan in andere delen van het land. Voor Afro-Colombianen die ook deel uitmaken van de LGBT-gemeenschap, vormen afkomst en armoede slechts de eerste barrière die ze moeten overwinnen om toegang te krijgen tot onderwijs. De organisatie Somos Identidad wijst er in het rapport op dat voor studenten die behoren tot een seksuele minderheid, van Afrikaanse origine zijn en afkomstig uit landelijke gebieden van Colombia, toegang krijgen tot scholing een uitdaging is, en afstuderen voor de meesten een onbereikbaar doel. Dezelfde dubbele discriminatie doet zich voor deze personen voor op de arbeidsmarkt, de huisvestingssector en de gezondheidssector. Veel transgenders van Afrikaanse origine komen volgens de onderzoekers dan ook terecht in de prostitutie.¹³⁹

Eenzelfde redenering geldt overigens voor de mate waarmee men in aanraking komt met geweld. Onderzoek toont aan dat de meest gewelddadige gebieden, waar overigens ook het meeste politiegeweld voorkomt, tevens deze gebieden zijn met de hoogste armoedecijfers (en waar dus disproportioneel veel Afro-Colombianen wonen).¹⁴⁰ Een goed voorbeeld hiervan is de stad Buenaventura. Deze belangrijke havenstad aan de westkust van Colombia met een grote Afro-Colombiaanse bevolking geldt als een van de gewelddadigste plaatsen in het land.¹⁴¹ Toen er in 2019 een staakt-het-vuren gold tussen de verschillende bendes die hier opereren kon hier de allereerste LGBT-parade ooit plaatsvinden. Maar wanneer eind 2020 de bendeoorlogen opnieuw uitbreken verslechtert de algemene veiligheidssituatie in de stad, en deze van de LGBT-bevolking in het bijzonder. De organisator van de parade uit 2019 verklaarde in maart 2021 aan een journalist dat het nu onmogelijk zou zijn om een nieuwe parade te organiseren omwille van het geweld. Verschillende personen uit de LGBT-gemeenschap vluchtten ook naar het naburige Cali om aan de bedreigingen van de gewapende bendes te ontsnappen.¹⁴²

¹³⁶ International Institute on Race, Equality and Human Rights, 05/2021, pp. 11-37, [url](#)

¹³⁷ International Institute on Race, Equality and Human Rights, 05/2021, pp. 11-37, [url](#)

¹³⁸ International Institute on Race, Equality and Human Rights, 05/2021, pp. 11-37, [url](#)

¹³⁹ International Institute on Race, Equality and Human Rights, 05/2021, pp. 11-37, [url](#)

¹⁴⁰ International Institute on Race, Equality and Human Rights, 05/2021, pp. 11-37, [url](#)

¹⁴¹ Al Jazeera (Grattan S.), 01/03/2021, [url](#)

¹⁴² Al Jazeera (Grattan S.), 01/03/2021, [url](#)

2.1.4. Schending van rechten

In mei 2020 verklaarde de ombudsman in een officieel persbericht dat:¹⁴³

“Lesbische vrouwen, homoseksuele mannen, biseksuelen, transgendervrouwen, en -mannen worden nog steeds blootgesteld aan meerdere vormen van geweld als gevolg van vooroordelen in Colombia, waardoor hun toegang tot fundamentele rechten zoals onderwijs, gezondheid, werk, en vrije meningsuiting worden beperkt.” [vertaling]

De ombudsman verwees vervolgens naar voortijdige waarschuwingen die werden uitgevaardigd door het bureau van de ombudsman voor transgenders in Bogotá en Magdalena, waarbij werd verwezen naar de gevaren van het beroep van prostituee.¹⁴⁴

Het USDOS-rapport van maart 2022 stelde het volgende over discriminatie ten aanzien van de LGBT-bevolking in Colombia:

“There were no reports of official discrimination based on sexual orientation in employment, housing, statelessness, or access to education; however, there were reports of discrimination with respect to access to health care.”¹⁴⁵

2.1.4.1. Discriminatie

Colombia Diversa verklaarde in mei 2020 aan onderzoekers van de IRB, dat seksuele minderheden discriminatie ondervinden in Colombia. Volgens de organisatie heeft een “significant” deel van de Colombiaanse bevolking nog steeds vooroordelen ten opzichte van deze groep mensen. Eveneens volgens Colombia Diversa, is er in de stedelijke omgeving meer acceptatie voor seksuele minderheden en transgenders dan op het platteland.¹⁴⁶ In 2018 brengt de organisatie ook een rapport uit, onder de titel ‘discriminatie, een strijd die nooit stopt’ (*la discriminación, una guerra que no termina*) dat de discriminatie van seksuele minderheden en transgenders in Colombia uitvoerig belicht.¹⁴⁷

Vooraf transgenders worden in Colombia nog regelmatig geconfronteerd met discriminatie. Een onderzoek van de krant El Tiempo dat met verschillende mensenrechtenorganisaties in Colombia hierover sprak, rapporteert dat deze groep personen nog veelvuldig te maken krijgt met discriminatie en intimidatie in publieke plaatsen, discriminatie op gebied van werk, scholing en in de gezondheidszorg. Hierdoor bekleedt deze groep systematisch een lagere sociale en economische positie in de samenleving. Dit resulteert in het feit dat voor 69 % van de transvrouwen en 50 % van de transmannen sekswerk hun enige bron van inkomsten is.¹⁴⁸

Een getuige in het artikel van El Tiempo verklaart:

“We zijn veel zichtbaarder en de stereotypen die ons worden opgelegd over vrouwelijkheid zijn veel sterker. Er zal altijd iemand zijn die ons eraan herinnert dat we niet aan die normen voldoen. En hoe meer zichtbaarheid, hoe meer geweld en hoe minder kansen.”¹⁴⁹ [vertaling]

¹⁴³ “Las vidas de mujeres lesbianas, hombres gay, personas bisexuales, mujeres transgénero, hombres transgénero, así como de personas con expresiones de género diversas, siguen estando expuestas a múltiples formas de violencia por prejuicio en Colombia, limitando su acceso a derechos fundamentales como la educación, salud, trabajo, libre expresión y a llevar una vida libre de violencias”. In : El Heraldo, 17/05/2020, [url](#)

¹⁴⁴ El Heraldo, 17/05/2020, [url](#)

¹⁴⁵ USDOS, 03/2022, [url](#)

¹⁴⁶ IRB, 26/05/2020, [url](#)

¹⁴⁷ Colombia Diversa, 2018, [url](#)

¹⁴⁸ El Tiempo (Barrientos J.), 14/07/2018, [url](#)

¹⁴⁹ “Somos mucho más visibles, y los estereotipos que se nos imponen de feminidad son mucho más fuertes. Siempre va a haber alguien que nos recuerde que no llegamos a esos estándares. Y cuanta más visibilidad, más violencia y menos oportunidades. In : El Tiempo (Barrientos J.), 14/07/2018, [url](#)

Ook de onderzoekers van het Williams Instituut stellen in hun rapport expliciet dat seksuele minderheden in Colombia, ondanks de indrukwekkende vooruitgang op wetgevend vlak, nog steeds te maken krijgen met geweld en discriminatie omwille van hun geaardheid.¹⁵⁰

Freedom House stelt in het rapport over Colombia van 2022 dat leden van de LGBT-gemeenschap discriminatie en misbruik kunnen ondervinden.¹⁵¹

2.1.4.2. Recht op werk

Hoewel er wetgeving bestaat die discriminatie op de werkvloer verbiedt is de implementatie hiervan in het dagelijkse leven niet voldoende, aldus het rapport van Stonewall. Deze discriminatie op gebied van werk geldt vooral voor transgenders. De meeste transgenders krijgen, volgens het onderzoek van Stonewall, moeilijk toegang tot scholing, gezondheidszorg en steun van familie. Het is ook heel moeilijk voor deze groep om werk in de formele sector te bekomen. Voor de andere seksuele minderheden is de mogelijkheid om aan formeel werk te geraken gelinkt aan de mate waarin zij zich conformeren aan de stereotype gendervoorstellingen. Vrouwelijke mannen en mannelijke vrouwen ondervinden vaak discriminatie wat betreft hun toegang tot werk. Homofobe of transfobe opmerkingen worden regelmatig geuit op het werk. Dit zorgt ervoor dat de meeste seksuele minderheden zich niet als dusdanig durven te uiten in hun werkomgeving, aldus Stonewall.¹⁵²

Het onderzoek van de UCLA School of Law van mei 2020 ondervroeg in totaal 4.867 leden van de LGBT-gemeenschap in Colombia, waaronder 232 transgenders.¹⁵³ De respondenten waren zeer divers in termen van leeftijd, socio-economische status en geografische woonplaats. Van de ondervraagden gaf 26 % van de lesbische vrouwen aan voltijds te werken, net als 26 % van de homoseksuele mannen. Slechts 18 % van de transgenders gaf aan voltijds werk te hebben. Van de lesbische vrouwen gaf 28 % aan werkloos te zijn, net zoals 27 % van de homoseksuele mannen. Bij de transgenders gaf 44 % aan geen werk te hebben. De rest van de respondenten werkten in deeltijdse jobs. Zo'n 68,5 % van de lesbische vrouwen en 75 % van de homoseksuele mannen gaven aan dat ze op het werk volledig open waren over hun seksuele geaardheid. Voor de transgenders zijn deze laatste cijfers niet beschikbaar.¹⁵⁴

Volgens cijfers van het DANE zijn er 518.000 meerderjarigen in Colombia die verklaren deel uit te maken van de LGBT-gemeenschap in 2022. Hiervan is zeven op de tien personen actief op de arbeidsmarkt. Het officiële werkloosheidspercentage bedroeg 16,2 % tegenover 12,7 % van de inwoners die zich niet identificeren als behorende tot de LGBT-populatie.¹⁵⁵

2.1.4.3. Recht op gezondheidszorg

Met betrekking tot de toegang tot gezondheidszorg, kan eveneens discriminatie optreden. Dit blijkt vooral het geval te zijn bij transgenders.¹⁵⁶ Eind mei 2020 stierf Alejandra Monocuco, een 39-jarige transvrouw, in Bogotá nadat een ambulance had geweigerd haar over te brengen naar het ziekenhuis. Dit omdat ze hiv-positief zou zijn. De nalatigheid werd aangeklaagd door verschillende organisaties en er kwam een officieel onderzoek. In juni 2020 verklaarde de burgemeester van Bogotá, Claudia López, dat er inderdaad fouten zijn gemaakt.¹⁵⁷

Het Amerikaanse ministerie van Buitenlandse Zaken verwijst in haar rapport van maart 2020 eveneens naar de moeilijkheden die vooral transgenders ondervinden in hun toegang tot gezondheidszorg. Ook

¹⁵⁰ UCLA School of Law, Williams Institute, 05/2020, [url](#)

¹⁵¹ Freedom House, 02/2022, [url](#)

¹⁵² Stonewall, 09/2019, [url](#)

¹⁵³ UCLA School of Law, Williams Institute, 05/2020, [url](#)

¹⁵⁴ UCLA School of Law, Williams Institute, 05/2020, [url](#)

¹⁵⁵ Más Colombia, 28/06/2022, [url](#)

¹⁵⁶ Stonewall, 09/2019, [url](#)

¹⁵⁷ Semana, 11/06/2020, [url](#)

waren er berichten van transgenders die problemen ondervonden bij officiële identificatie door de politie, waarbij de politieofficier hun identificatiebewijs weigerde te accepteren. Sommige transgenders gaven ook aan dat het moeilijk was om hun geslacht te wijzigen op nationale identiteitsdocumenten waarbij ze een bewijs moesten tonen dat ze de verplichte militaire dienst hadden verricht.¹⁵⁸ In augustus 2020 bepaalde het Grondwettelijk Hof dat medische verzekeringsmaatschappijen de kosten van geslachtsveranderingsoperaties moeten dragen.¹⁵⁹

2.1.4.4. Recht op behandeling tegen hiv

Volgens de meest recente cijfers van eind 2022 leven er in Colombia ongeveer 134.636 mensen met hiv, waarvan 77,41 % mannen, voornamelijk binnen de leeftijdscategorie van 25 tot 34 jaar. De meeste gedetecteerde gevallen zijn geconcentreerd in Bogotá, Antioquia en Valle del Cauca. Het Global Fund to Fight Aids, Tuberculosis en Malaria schat dat eind 2022 ongeveer 40.000 mensen in Colombia niet weten dat zij besmet zijn met hiv.¹⁶⁰ In augustus 2022 is men gestart met een proefproject in zeven steden (Bogotá, Medellín, Cali, Cartagena de Indias, Barranquilla, Pereira en Bucaramanga) waar men via een app een gratis hiv-detectietest kan aanvragen die men thuis kan uitvoeren. Dit om het aantal personen dat op de hoogte is van hun besmettingsstatus op te krikken.¹⁶¹

Colombia heeft de op drie na hoogste aantal personen besmet met hiv/aids van alle Latijns-Amerikaanse landen en wetenschappelijk onderzoek van januari 2021 toont aan dat het aantal vastgestelde gevallen toeneemt. Ondanks deze stijging bleef het aids-sterftecijfer de laatste jaren stabiel. Volgens de onderzoekers hebben alle Colombianen en legale migranten toegang tot antiretrovirale therapie (ART) maar deze is niet in alle delen van het land even toegankelijk. De recente immigratiestroom van Venezolanen draagt ook bij aan de uitbreiding van de hiv-epidemie in Colombia. Gezien de ineenstorting van het gezondheidszorgsysteem in Venezuela, migreren Venezolanen met hiv naar Colombia op zoek naar behandeling. Hoewel immigranten met permanente verblijfsvergunningen volledige toegang hebben tot het gezondheidszorgsysteem, inclusief gratis ART, heeft de massale toestroom van Venezolanen in Colombia geleid tot een overbelasting van het systeem waardoor er veel vertragingen worden gemeld.¹⁶² De toegang tot gezondheidszorg voor Venezolanen zonder verblijfsstatus werd initieel ook beperkt tot een enge definitie van spoedhulp wat de toegang tot ART bemoeilijkte. In 2021 oordeelde het Grondwettelijk Hof van Colombia dat ART essentieel is voor het overleven van een hiv-patiënt, ongeacht de migratiestatus, en dat de noodzakelijke diensten steeds moeten worden toegekend.¹⁶³

Het rapport van het USDOS van maart 2022 geeft aan dat er meldingen waren van maatschappelijk geweld of van discriminatie ten aanzien van personen die lijden aan hiv/aids. In een overheidssurvey uit 2015, dat wordt aangehaald door USDOS, geeft 78 % van de personen met hiv of aids aan discriminatie te ondervinden. Het rapport vermeldt echter niets over een eventuele andere behandeling van seksuele minderheden en transgenders met hiv ten opzichte van personen met hiv die niet tot deze gemeenschap behoren.¹⁶⁴

Een wetenschappelijk onderzoek, gepubliceerd in september 2022 in het International Journal of Environmental Research and Public Health, gaat na of de wettelijke bescherming van mensen met hiv in Colombia toereikend is. De onderzoekers concluderen dat het wettelijke kader voldoende uitgebouwd en volledig is maar dat er desondanks nog steeds discriminatie kan voorkomen. De onderzoekers baseren zich hiervoor onder andere op een aantal recente rechtszaken (2021-2022) die

¹⁵⁸ USDOS, 03/2020, [url](#)

¹⁵⁹ USDOS, 03/2022, [url](#)

¹⁶⁰ Consultorsalud, 01/12/2022, [url](#)

¹⁶¹ Swissinfo.ch, 03/08/2022, [url](#)

¹⁶² Montana, J.F., Ferreira, G.R.O.N., Cunha, C.L.F., 21/01/2021, [url](#)

¹⁶³ Corte Constitucional, 2021, [url](#)

¹⁶⁴ USDOS, 03/2022, [url](#)

door personen met hiv werden aangespannen voor het Grondwettelijk Hof, om bijvoorbeeld discriminatie in de werkomgeving of in de gezondheidszorg aan te klagen.¹⁶⁵ Het Grondwettelijk Hof oordeelde dat deze discriminatie plaatsvond en verplichtte de aangeklaagde partij de discriminatie ongedaan te maken. De onderzoekers besluiten:

“The specific decrees and laws guaranteeing the rights and duties of people with HIV/AIDS have been very important to improve the quality of life of these people, and represent progress toward addressing the obstacles and barriers that they encounter in various spheres of life. In addition, these regulations provide legal certainty and protect human rights and fundamental freedoms. Although the legal framework formally guarantees the rights of people with HIV/AIDS in Colombia, this population still suffers violations of protected rights. [...] The violation of these rights is confirmed in the tutela judgments analyzed, since the Constitutional Court concluded the violation of these rights and expressed the obligation to take the necessary measures to restore the violated rights.”¹⁶⁶

Verder verwijzen de onderzoekers ook op de aanpassing van artikel 370 van het Strafwetboek, het welke mensen met hiv verbod handelingen te stellen waardoor ze andere mensen konden besmetten. Hierop stond een straf van zes tot twaalf jaar gevangenis. Dit artikel werd in 2019 door het Grondwettelijk Hof ongrondwettelijk verklaard.¹⁶⁷ Het onderzoek vermeldt niets over de specifieke situatie van personen uit de LGBT-gemeenschap met hiv.¹⁶⁸

Het jaarrapport van Colombia Diversa uit 2022 dat het geweld en bedreigingen ten aanzien van de LGBT-gemeenschap voor 2021 in kaart bracht, vermeldt evenmin iets over LGBT-personen die lijden aan hiv.¹⁶⁹

Op 28 september 2021 werd het rapport HIVdas Truncadas voorgesteld, opgesteld door Caribe Afirmativo en Red Somos, in samenwerking met José Fernando Serrano, hoogleraar aan de Universidad de los Andes. Het rapport gaat over de ervaringen van mensen met hiv ten tijde van het gewapende conflict. Het legt aan de hand van vele getuigenissen, waaronder de interviews met vijftien LGBTIQ-personen die hiv-positief zijn, bloot hoe hier systematische vervolging heeft plaatsgevonden tegen deze personen. Het rapport vermeldt het geweld dat werd gebruikt door de gewapende groeperingen die verschillende gebieden en gezondheidsdiensten controleerden, zoals bijvoorbeeld in Vista Hermosa (departement Meta) waar de FARC-EP de hele gemeenschap dwong om hiv-testen af te leggen. Het rapport werd eveneens overgemaakt aan de Waarheidscommissie.¹⁷⁰

2.1.4.4. Recht op scholing

Een onderzoek aangehaald in het rapport van het Williams Instituut vermeldt dat de meerderheid van de Colombiaanse LGBT-studenten zich onveilig voelen op hun school vanwege hun seksuele geaardheid (67 %) en onzeker zijn over hun genderexpressie (55 %). Een meerderheid van de jongeren (76 %) hoorde homofobe uitdrukkingen op school. Meer dan een derde (36%) gaf aan het gebruik van de toiletten te mijden; 23 % vermeed lessen lichamelijke opvoeding; en 15 % van de LGBT-studenten durfde niet op school blijven na de lessen. Veel LGBT-studenten (84%) gaven aan te maken te krijgen met verbale, fysieke (43%) en seksuele intimidatie (47%).¹⁷¹

¹⁶⁵ Parra-Barrera, S.M.; Sánchez-Fuentes, M.d.M.; Moyano, N.; Granados, R., 10/09/2022, p.7, [url](#)

¹⁶⁶ Parra-Barrera, S.M.; Sánchez-Fuentes, M.d.M.; Moyano, N.; Granados, R., 10/09/2022, [url](#)

¹⁶⁷ Parra-Barrera, S.M.; Sánchez-Fuentes, M.d.M.; Moyano, N.; Granados, R., 10/09/2022, [url](#)

¹⁶⁸ Parra-Barrera, S.M.; Sánchez-Fuentes, M.d.M.; Moyano, N.; Granados, R., 10/09/2022, [url](#)

¹⁶⁹ Colombia Diversa, 2022, p.86, [url](#)

¹⁷⁰ Caribe Afirmativo, 28/09/2021, [url](#)

¹⁷¹ UCLA School of Law, Williams Institute, 05/2020, [url](#)

2.2. Zichtbaarheid

2.2.1. Vrijheid van meningsuiting

Leden van de LGBT-gemeenschap zijn zichtbaar in Colombia. Transvrouwen, homoseksuelen en lesbische personen zijn wel zichtbaarder dan transmannen en biseksuelen. Ook de media berichten minder over deze twee laatste categorieën. Het publiekelijk tonen van affectie kan wel zorgen voor problemen in Colombia. Het uiten van niet-stereotype gendergedrag is een factor die kan leiden tot intimidatie. In Bogotá is de kans dat dit gebeurt in de toeristische buurten zeer klein. Maar dit risico neemt toe in kleinere steden en op het platteland.¹⁷²

Het publiekelijk tonen van affectie kan wel tot problemen en negatieve reacties leiden. Maar langs de andere kant is er ook vaak een tegenreactie op incidenten, zeker in de grote steden. Bijvoorbeeld in april 2019 werd een koppel van hetzelfde geslacht uitgescholden op straat in Bogotá omwille van het publiekelijk tonen van affectie. De dader riep dat het publiekelijk tonen van affectie niet kon in het bijzijn van zijn kinderen. Hierop belde het koppel de politie om klacht in te dienen omwille van de scheldpartij. De politie gaf een boete aan het koppel voor onfatsoenlijk gedrag. Als reactie op dit incident organiseerden verschillende koppels van hetzelfde geslacht een *kiss-a-thon* op de plaats waar het incident plaatsvond. Dit leidde tot een grote opkomst van koppels van hetzelfde geslacht die elkaar kusten in publiek. Het evenement verliep zonder problemen.¹⁷³

Volgens onderzoek van medewerkers van de website GlobalGayz dat het culturele leven van homoseksuelen in populaire reisbestemmingen voor homoseksuelen, zoals Colombia, in kaart brengt, kunnen in grotere steden parades als de Gay Pride en demonstraties zonder problemen plaatsvinden. Op 3 juli 2022 werd 40 jaar Gay Pride op verschillende plaatsen in het land gevierd met een herdenking van de eerste mars in 1982.¹⁷⁴ De stad Cartagena organiseert elk jaar een groots feest voor homoseksuelen, genoemd Rumors Festival en ook in Medellín vindt elk jaar een grote gekleurde parade plaats. De hoofdstad Bogotá staat bekend voor de grootste gay-nachtclub van heel Latijns-Amerika, Theatron.¹⁷⁵

Op 28 april 2021 braken in verschillende steden in Colombia grote protesten uit. Deze protesten, gekend onder de naam *El Paro Nacional*, waren oorspronkelijk gericht tegen een geplande belastinghervorming van president Duque maar gingen al snel over veel meer frustraties ten aanzien van de autoriteiten. Ook nadat de president het voorstel voor de belastinghervorming introk gingen de protesten door. In sommige steden, waaronder Cali, leidde dit ook tot politiegeweld tegen de demonstranten. Verschillende organisaties en leden van de Colombiaanse LGBT-gemeenschap bevonden zich onder de demonstranten.¹⁷⁶ Rechten- en activistengroeperingen voor transgenders, zoals El Frente de Resistencia Trans-Feminista Marikón, Toloposungo en Contra-Marcha stonden vaak op de voorste rijen.¹⁷⁷

Verschillende grote kranten, waaronder The New York Times in haar reportage "The Vogueing Protesters of Bogotá" besteden aandacht aan de aanwezigheid van de transgenders onder de demonstranten.¹⁷⁸ Drie transvrouwen gehuld in tape op hun bovenlichaam waarop de tekst *peligro* (gevaar) stond, begonnen te dansen op de plaza Bolívar, het centrale plein in Bogotá waar de demonstranten samen kwamen. De video hiervan ging nadien viraal. De drie vrouwen hadden reeds

¹⁷² Stonewall, 09/2019, [url](#)

¹⁷³ Euronews, 18/04/2019, [url](#)

¹⁷⁴ Colombia.as, 28/06/2022, [url](#)

¹⁷⁵ GlobalGayz (Ammon R.), 03/2018, [url](#)

¹⁷⁶ TIME (Nugent C.), 07/05/2021, [url](#)

¹⁷⁷ I-D.Vice (Pulgar E.), 04/08/2021, [url](#)

¹⁷⁸ The New York Times (Garcia S.), 31/05/2021, [url](#)

enige bekendheid omwille van hun dansfilmpjes op sociale media en werden door de demonstranten aangemoedigd te dansen vlak voor de oproerpolitie, de Escuadrón Móvil Antidisturbios (ESMAD). Het filmpje is te bekijken op youtube.¹⁷⁹

De vrouwen, Axid, Piisciis and Nova, verklaarden deel te nemen aan de betogingen omdat ze wilden opkomen voor de mensenrechten maar ook om meer zichtbaarheid te geven aan de LGBT-gemeenschap.¹⁸⁰

Het dansende trio vestigde de camera's op een fenomeen dat al bestond maar nu volop in de media komt, waarbij transpersonen via dans protesteren, meestal tegen de politie. Eind 2020 werd zo ook de beweging Toloposungo (*Todos los policías son bastardos*, afgeleid van het Engelse Acab - *All cops are bastards*) opgericht die het dansen op publieke plaatsen gebruikt als protestvorm. Verschillende transgenders verklaarden achteraf in een interview met de krant El Tiempo hoe het optreden van Axid, Piisciis en Nova een beslissend moment was geweest waarbij Colombianen en de nationale media hun blik richten op de ballroomcultuur (de danscultuur die tussen de jaren '60 en '80 in New York werd geboren als vorm van protest van de Afro- en Latino LGBT-gemeenschappen), die nu door de transgendergemeenschappen in Colombia als vorm van protest wordt gebruikt.¹⁸¹

2.2.2. Ontmoetingsplaatsen

Verschillende websites over reizen voor homoseksuelen prijzen Colombia aan als een van de meest vriendelijke en veiligste toeristenbestemmingen in Zuid-Amerika. Zeker de grote steden zoals de hoofdstad Bogotá, Cartagena en Medellín worden aangeprezen als goede bestemmingen met een rijk nachtleven en vele ontmoetingsplaatsen voor homoseksuelen.¹⁸²

Een toeristische brochure van de hoofdstad die zich specifiek richt op de LGBT-populatie duidt de wijken en plaatsen, Chapinero, Zona rosa, parque de la 93, Zona G, Usaquén, Teusaquillo en Avenida primero de mayo, aan als homovriendelijk.¹⁸³

In Bogotá is Chapinero gekend als de wijk met de meeste homobars en clubs, waaronder het bekende Theatron waar op een zaterdagavond ongeveer 5000 man kan feesten. Daarnaast zijn in deze wijk meer dan 100 homobars, homoclubs (zoals Punto 59, Disco jaguar en El Mozo Club) en winkels te vinden. Hier bevindt zich eveneens een groot gemeenschapscentrum voor homoseksuelen.¹⁸⁴ De reiswebsite Nomadic Boyz, die reizen voor homoseksuelen in Colombia organiseert, plaatste de meest interessante ontmoetingsplaatsen in Bogotá op een interactieve kaart.¹⁸⁵

¹⁷⁹ Piisciis, 07/05/2021, Video via: [url](#)

¹⁸⁰ The New York Times (Garcia S.), 31/05/2021, [url](#)

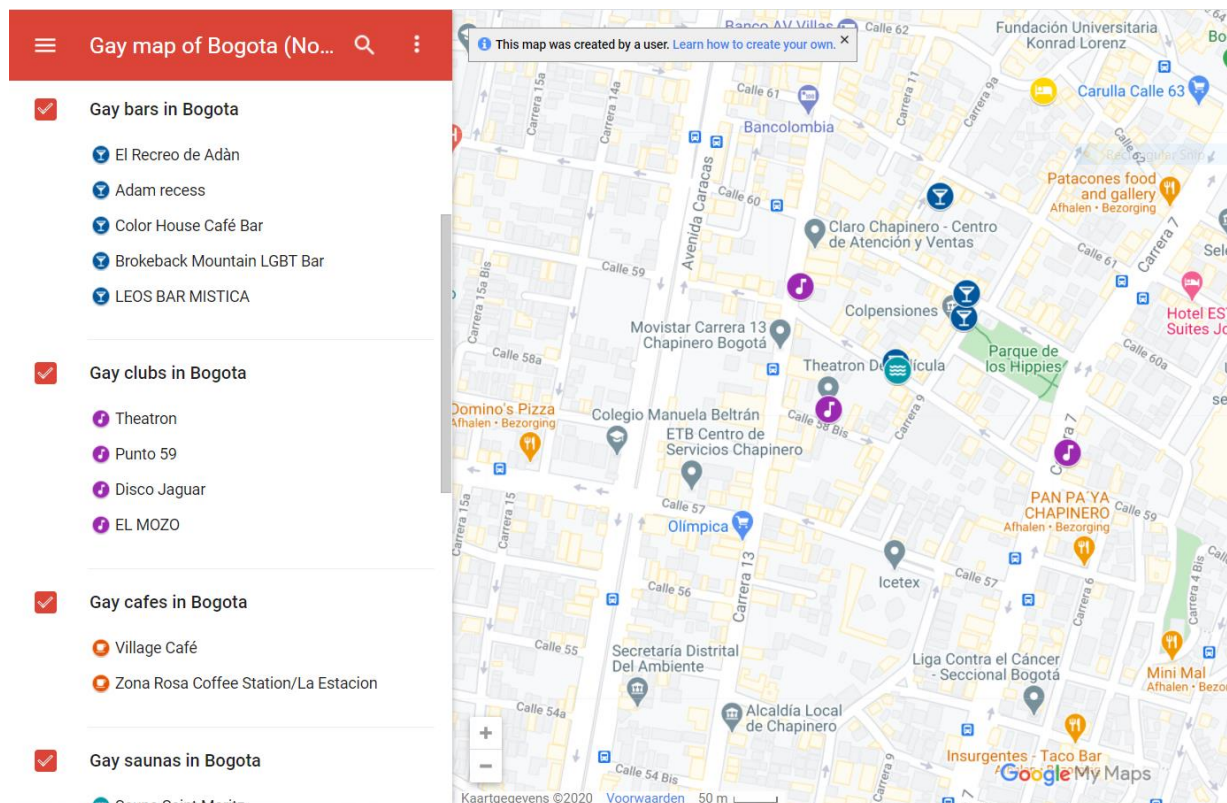
¹⁸¹ El Tiempo (Pulido A.), 12/08/2021, [url](#)

¹⁸² Nomadic Boys, 15/09/2020, [url](#)

¹⁸³ Alcaldia Mayor de Bogotá, 2016, [url](#)

¹⁸⁴ Nomadic Boys, 22/09/2020, [url](#)

¹⁸⁵ Nomadic Boyz, s.d., [url](#)

De Chapinerowijk¹⁸⁶

Ook voor andere grote steden biedt de reiswebsite Nomadic Boyz een overzicht van de belangrijkste ontmoetingsplaatsen. De website Guia Gay Colombia biedt een overzicht van de ontmoetingsplaatsen per stad, waaronder ook de kleinere steden.¹⁸⁷ De website Guia Gay Colombia vermeldt evenwel dat er weinig plaatsen zijn die exclusief zijn voorbehouden voor transgenders en dat hun de toegang op veel plaatsen zal worden geweerd.¹⁸⁸

In juli 2021 ontvangt het Colombiaanse bedrijf, OUT In Colombia, van de internationale LGBTQ+ Travel Association een prijs voor de verantwoorde ontwikkeling van toerisme op vlak van milieu, gemeenschap, diversiteit en inclusie. Colombia is, volgens de organisatie, een leider op het vlak van LGBT-toerisme. Tijdens de World Travel Awards van 2020 werd het land eveneens gekozen als de leidende LGBT-bestemming op het Zuid-Amerikaanse continent.¹⁸⁹

2.2.3. Verenigingen

De LGBT-groeperingen in Colombia zijn meestal klein en informeel en focussen zich voornamelijk op de sociale en culturele bijdragen van de gemeenschap. Wel zijn er enkele grotere organisaties die ook op een bredere variëteit aan onderwerpen werken. Deze groeperingen proberen toe te zien op de

¹⁸⁶ Nomadic Boyz, s.d., [url](#)

¹⁸⁷ Guia gay Colombia, [url](#)

¹⁸⁸ Guia gay Colombia, [url](#)

¹⁸⁹ El Espectador, 19/07/2021, [url](#)

uitvoering van de progressieve wetten ten aanzien van de gemeenschap. Soms werken ze ook op specifieke onderwerpen zoals de ervaringen van transmannen in het leger.¹⁹⁰

De groeperingen kunnen in principe vrij opereren. Maar in sommige gebieden, die gekenmerkt worden door de aanwezigheid van illegale gewapende groeperingen of rebellengroeperingen, is het werk van deze organisaties risicovol.¹⁹¹

Colombia Diversa en Caribe Afirmativo zijn de bekendste organisaties die werken rond de rechten en problemen van seksuele minderheden. Colombia Diversa is een niet-gouvernementele organisatie die in 2004 is opgericht met als doel de erkenning, bescherming en garantie van de rechten van lesbiennes, homoseksuelen, biseksuelen en transmensen in Colombia te bevorderen. Sinds 2006 documenteert en catalogeert Colombia Diversa in een database de gevallen van mensenrechtenschendingen tegen LGBT-personen op nationaal niveau, met name moorden, politiegeweld en bedreigingen. De informatie die in deze database wordt geregistreerd, is afkomstig van vier belangrijke bronnen: staatsinstellingen, de media, andere maatschappelijke organisaties en directe klachten die bij de organisatie worden ingediend.¹⁹²

Caribe Afirmativo, opgericht in 2009, is een LGBT-organisatie die werkzaam is in de Caribische regio van Colombia. Caribe Afirmativo documenteert en monitort mensenrechtenschendingen van LGBT-personen en biedt ondersteuning aan personen die klachten indienen om gerechtigheid te eisen.¹⁹³

Santamaria Fundación is een LGBT-organisatie in Cali. Ze voorzien in ondersteuning, onder andere op juridisch gebied, voor transgenders.¹⁹⁴

De Fundación Grupo de Acción y Apoyo a Personas Trans (GAAT) is een gemeenschapsgerichte sociale organisatie met meer dan tien jaar ervaring in het zichtbaar maken en verdedigen van mensenrechten van transgenders en hun families.¹⁹⁵

De website Guia Gay Colombia biedt een heel volledig overzicht van alle groeperingen die in Colombia rond de rechten van seksuele minderheden werkzaam zijn.¹⁹⁶

3. Sociaal-politieke context

Colombia is volgens de Grondwet van 1991 een presidentiële republiek. Huidig president is Gustavo Petro, aangetreden in augustus 2022.¹⁹⁷ Het is verder onderverdeeld in 32 departementen en 1 hoofdstedelijk district. Het land is een van de oudste democratieën in Latijns-Amerika, maar wel een met een geschiedenis van wijdverbreid geweld en ernstige mensenrechtenschendingen.¹⁹⁸

In Colombia, een land met meer dan 49 miljoen inwoners¹⁹⁹, vond de afgelopen vijf decennia een gewapend conflict plaats tussen de Colombiaanse autoriteiten en verschillende rebellengroeperingen, waarvan de belangrijkste de FARC-EP en het Ejército de Liberación Nacional (ELN). Dit conflict verdreef meer dan zeven miljoen mensen.²⁰⁰ Eind 2016 bereikte toenmalig president Juan Manuel Santos na

¹⁹⁰ Stonewall, 09/2019, [url](#)

¹⁹¹ Stonewall, 09/2019, [url](#)

¹⁹² Colombia Diversa, e-mail dd. 09/10/2020

¹⁹³ Caribe Afirmativo, s.d., [url](#)

¹⁹⁴ Santamaria Fundación, s.d., [url](#)

¹⁹⁵ Fundación Gaat, s.d., [url](#)

¹⁹⁶ Guia Gay Colombia, s.d., [url](#)

¹⁹⁷ Al Jazeera, 08/08/2022, [url](#)

¹⁹⁸ Freedom House, 2020, [url](#)

¹⁹⁹ CIA, 04/08/2020, [url](#)

²⁰⁰ ACAPS, 27/05/2019, [url](#)

lange onderhandelingen een akkoord met de FARC-EP. Het geweld daalde na het vredesakkoord in grote delen van Colombia. De vredesovereenkomst heeft volgens experts veel winst opgeleverd.²⁰¹ Bepaalde gebieden in Colombia blijven echter onder invloed staan van de gewapende groeperingen en kennen terugkerend geweld. Plannen om het bereik van de regering in conflictgebieden te vergroten, om de herintegratie van ex-strijders in de samenleving te bevorderen en inspanningen om andere illegale gewapende groepen te ontmantelen, verliepen zeer moeizaam.²⁰² Verschillende dissidente fronten van de FARC-EP verwierpen het vredesakkoord van 2016, weigerden demobilisatie en streden verder in lijn met de ideologie van de gewapende groepering, anderen vormden nieuwe criminele organisaties.²⁰³ Het gevolg is dat delen van het platteland nog steeds door conflict getroffen zijn.²⁰⁴ Volgens een rapport van maart 2022 van het International Committee of Red Cross (ICRC) zijn er in Colombia zes gewapende conflicten actief die, naast andere vormen van geweld, een grote invloed hebben op de bevolking. De herconfiguratie van de niet-statelijke gewapende groeperingen en de toename van gewapende confrontaties, sociale controle en territoriale geschillen hebben de druk op de burgerbevolking sterk verhoogd, aldus het ICRC.²⁰⁵ Cedoca verwijst voor een gedetailleerd overzicht van de door het conflict getroffen gebieden naar de COI Focus over de veiligheidssituatie Colombia van 27 september 2022.²⁰⁶

De nieuwe president Petro was tijdens zijn jonge jaren lid van de rebellengroepering M-19, welke demobiliseerde in 1990 en zich succesvol transformeerde tot een politieke partij. De verkiezing van de linkse voormalige guerrillastrijder Gustavo Petro tot president, vertegenwoordigt een significantie verandering voor het land, dat al tientallen jaren wordt geregeerd door gematigde en conservatieve politici. Hij beloofde tijdens zijn presidentscampagne sterk te zullen inzetten op nieuwe vredesonderhandelingen met de gewapende groeperingen.²⁰⁷ Onmiddellijk na zijn aantreden kondigde de nieuwe president zijn plan *Paz Total* (volledige vrede) af waarbij hij vredesonderhandelingen wil opstarten met verschillende gewapende groeperingen.²⁰⁸ Tijdens zijn presidentscampagne benadrukte Petro eveneens zich sterk te willen inzetten voor een verbeterde veiligheid van de LGBT-bevolking waarbij hij het aantal gevallen van geweld sterk wil terugdringen.²⁰⁹ Concreet beloofde de nieuwe president de oprichting van een nieuw ministerie, het ministerie van Gelijkheid, met als missie het versterken van vrouwenrechten, de LGBTIQ-gemeenschap, jongeren en etnische minderheden. Hij gelooft dat dit zal bijdragen om het geweld en de discriminatie tegen deze gemeenschappen uit te roeien. Ook beloofde hij tijdens zijn campagne te zullen inzetten op het wegnemen van barrières in onderwijs en werkgelegenheid voor transgenders.²¹⁰

²⁰¹ World Politics Review, 29/04/2020, [url](#)

²⁰² LAWG, WOLA et al., 04/2019, [url](#)

²⁰³ HIIK, 02/2019, p. 106, [url](#)

²⁰⁴ LAWG, WOLA et al., 04/2019, [url](#)

²⁰⁵ ICRC, 23/03/2022, [url](#)

²⁰⁶ CGVS, 27/09/2022, [url](#)

²⁰⁷ NYT (Turkewitz J.), 19/06/2022, [url](#)

²⁰⁸ Organization for World Peace, 29/01/2023, [url](#)

²⁰⁹ Infobae, 04/07/2022, wd op 09/02/2023]

²¹⁰ The Bogotá Post, 11/06/2022, [url](#)

Samenvatting

Colombia kende het afgelopen decennium een aantal belangrijke verwezenlijkingen wat betreft de toekenning van rechten en beschermingsmaatregelen aan seksuele minderheden en transgenders, via wetgeving en vonnissen, voornamelijk van het Grondwettelijk Hof. Deze verwezenlijkingen plaatsen Colombia bij de progressiefste landen in Latijns-Amerika, wat betreft wetgeving ten aanzien van gender en seksuele minderheden. Ook het vredesakkoord dat de autoriteiten in december 2016 ondertekenden met de FARC-EP bevat enkele passages die zich expliciet richten op gender. Deze aparte focus op vrouwen en seksuele minderheden maakte dit akkoord tot een van de inclusiefste vredesovereenkomsten ter wereld.

Ook naar beschermingsmogelijkheden toe werden verschillende maatregelen genomen die zich expliciet richten op seksuele minderheden en transgenders, zoals bijvoorbeeld de oprichting van het Nationaal Bureau voor Dringende Zaken, MCU. Maar de verschillende geraadpleegde bronnen tonen eveneens aan dat de beschermingsmechanismen onvoldoende werken om geweld en discriminatie te voorkomen. Bovendien gaat het geweld tegen seksuele minderheden en transgenders gepaard met een hoge mate van straffeloosheid. Volgens de ngo Colombia Diversa verdubbelde het aantal moorden van 107 in 2019 naar 226 in 2020. Voor het jaar 2021 tekende de organisatie 205 moorden op. Homoseksuele mannen en transvrouwen waren de voornaamste slachtoffers. Colombia Diversa wijst er evenwel op dat men niet kan uitsluiten dat de toename van geweldsdelicten eveneens beïnvloed werd door een verbeterde of verhoogde rapportering van dergelijke misdrijven.

Wat betreft het risico om te worden geconfronteerd met geweld en intimidatie bestaan er wel grote verschillen tussen het behoren tot een seksuele minderheid in Bogotá of andere grote steden en kleinere steden of het platteland. Voor de periode 2021-2022 valt vooral in het departement Antioquia, waaronder in de stad Medellín, een stijging van het aantal moorden op LGBT-personen op. Ook de Caraïbische regio in Colombia, die over het algemeen wat traditioneler is, kent hogere geweldcijfers ten aanzien van seksuele minderheden en transgenders. Bovendien blijkt uit de bronnen dat personen die van Afrikaanse origine zijn en behoren tot de LGBT-gemeenschap het risico lopen om dubbel te worden gediscrimineerd. Daarnaast is het zo dat de illegale gewapende groeperingen en criminele organisaties seksueel geweld blijven gebruiken als middel tot intimidatie en als instrument voor territoriale en sociale controle. Dit geweld is ook gericht op de seksuele minderheden en transgenders, zoals blijkt uit de verschillende bronnen. Volgens de ngo Colombia Diversa lopen LGBT-personen die wonen in regio's getroffen door het gewapende conflict, een groter risico op geweld dan LGBT-personen in andere delen van Colombia. Zij die zich hierbij actief inzetten voor de mensenrechten in hun woongebied lopen door hun activisme als sociale leider bovendien een extra risico. In juni 2022 presenteerde de Waarheidscommissie het eindrapport over het gewapende conflict in het land. Dit rapport concludeerde dat LGBTIQ-mensen onevenredig vaak het doelwit waren van de gewapende groeperingen en dat hun rechten in verschillende mate werden geschonden tijdens het gewapend conflict. Het Register van Slachtoffers heeft 4.971 zelfbenoemde LGBTIQ-personen geregistreerd als slachtoffer van het gewapende conflict, voornamelijk in de departementen Antioquia, Nariño, Bolívar, Valle del Cauca en Chocó. Het is het eerste rapport ter wereld waarbij een Waarheidscommissie expliciet een hoofdstuk wijdt aan de vervolging van de LGBTIQ-gemeenschap tijdens een gewapend conflict.

Bibliografie

Rechtstreekse contacten

Onderzoeker mensenrechten bij Colombia Diversa, e-mail, 09/10/2020, identiteit en contactgegevens niet meegedeeld om veiligheid van de bron te garanderen.

Geschreven en audiovisuele bronnen

ABColumbia, *There is future if there is truth executive summary, truth commission of Colombia*, 07/2022, <https://www.abcolombia.org.uk/wp-content/uploads/2022/07/ENV1.pdf> [geraadpleegd op 09/02/2023]

ACAPS, Colombia, *Humanitarian overview: protection concerns and community protection responses*, 17/11/2022, https://www.acaps.org/sites/acaps/files/products/files/20221117_acaps_colombia_analysis_hub_protection.pdf [geraadpleegd op 12/01/2023]

Actualidad RT, *El asesinato de Christina Cantillo, una lideresa social trans que había publicado videos sobre atentados previos, estremece a Colombia*, 09/12/2021, https://actualidad.rt.com/actualidad/413121-asesinato-christina-cantillo-lideresa-social-colombia?utm_source=rss&utm_medium=rss&utm_campaign=all [geraadpleegd op 13/12/2021]

Al Jazeera (Grattan S.), *In Colombian port town, LGBTQ community faces increasing threats*, 01/03/2021, [url](https://www.aljazeera.com/news/2022/8/8/gustavo-petro-ex-rebel-fighter-sworn-in-as-colombias-president) [geraadpleegd op 15/12/2021]

Al Jazeera, *Gustavo Petro sworn in as Colombia's president*, 08/08/2022, <https://www.aljazeera.com/news/2022/8/8/gustavo-petro-ex-rebel-fighter-sworn-in-as-colombias-president> [geraadpleegd op 09/02/2023]

Alcaldía Mayor de Bogotá, *Bogotá-destino turístico LGBTI*, 2016, https://docs.google.com/viewerng/viewer?url=http://www.BogotáTurismo.gov.co/sites/default/files/guia_ttca_LGBTi_2016_ok_aprobada_19_feb.pdf [geraadpleegd op 12/10/2020]

Amnesty International (AI), *Colombia: The police does not care for me: Sexual violence and other gender-based violence in the 2021 National Strike*, 01/12/2022, <https://www.amnesty.org/en/documents/amr23/6234/2022/en/> [geraadpleegd op 23/12/2022]

Assessment Capacities Project (ACAPS), *Colombia: Overview*, 27/05/2019, <https://www.acaps.org/country/colombia/crisis/complex-crisis> [geraadpleegd op 19/09/2020]

BBC, *Protests in Colombia: the three scenarios facing the country after the wave of mobilizations and violence*, 11/05/2021, <https://www.bbc.com/mundo/noticias-america-latina-57066928> [geraadpleegd op 11/05/2021]

Bertelsmann Stiftung, *BTI 2020 Country Report, Colombia*, 29/04/2020, https://www.bti-project.org/content/en/downloads/reports/country_report_2020_COL.pdf [geraadpleegd op 12/10/2020]

Caribe Afirmativo, *Informe sobre la situación de violencia policial contra personas LGBTI en el marco del Paro Nacional*, 09/06/2021, https://caribeafirmativo.lgbt/wp-content/uploads/2021/06/Informe_lgbt_CIDH_FINAL-2.pdf [geraadpleegd op 01/12/2021]

Caribe Afirmativo, *Colombia da un paso histórico en la defensa de los derechos políticos de las personas trans*, 02/12/2020, <https://caribeafirmativo.lgbt/colombia-da-un-paso-historico-en-la-defensa-de-los-derechos-politicos-de-las-personas-trans/> [geraadpleegd op 06/12/2021]

Caribe Afirmativo, *Hay 4.190 personas LGBT víctimas del conflicto armado y sin embargo, aún existe un alto subregistro de estas cifras*, 13/09/2021, <https://caribeafirmativo.lgbt/hay-4-190-personas-lgbt-victimas-del-conflicto-armado-y-sin-embargo-aun-existe-un-alto-subregistro-de-estas-cifras/> [geraadpleegd op 14/12/2021]

Caribe Afirmativo, *La Comisión de la Verdad presenta el Volumen de experiencias de mujeres y personas LGBTIQ+ en el conflicto armado Colombiano*, 21/07/2022, <https://caribeafirmativo.lgbt/la-comision-de-la-verdad-presenta-el-volumen-de-experiencias-de-mujeres-y-personas-lgbtiq-en-el-conflicto-armado-colombiano>

[verdad-presenta-el-volumen-de-experiencias-de-mujeres-y-personas-lgbtq-en-el-conflicto-armado-colombiano-un-reconocimiento-historico-para-las-personas-que-han-vivido-de-manera-dif/](#) [geraadpleegd op 10/01/2023]

Caribe Afirmativo, s.d., <https://caribeafirmativo.LGBT/> [geraadpleegd op 12/10/2020]

Caribe Afirmativo, *VIHDAS TRUNCADAS: informe sobre violencias contra personas viviendo con VIH en relación con el conflicto armado en Colombia*, 28/09/2021, <https://caribeafirmativo.lgbt/vihdas-truncadas-informe-sobre-violencias-contra-personas-viviendo-con-vih-en-relacion-con-el-conflicto-armado-en-colombia/> [geraadpleegd op 09/02/2023]

Central Intelligence Agency (CIA), *The world factbook-Colombia*, 01/10/2020, <https://www.cia.gov/library/publications/the-world-factbook/geos/co.html> [geraadpleegd op 12/10/2020]

Cerosetenta (Jauregui T;), *545 less, Forms of violence against LGBT people*, 26/02/2020, <https://cerosetenta.uniandes.edu.co/violencia-LGBT/> [geraadpleegd op 16/09/2020]

Claudia López, (@ClaudiaLopez), 05/09/2020, https://twitter.com/ClaudiaLopez/status/1302359695676633088?ref_src=twsrc%5Etfw%7Ctwcamp%5Etweetem%7Ctwtterm%5E1302359695676633088%7Ctwtqr%5Eshare_3&ref_url=https%3A%2F%2Fwww.eltiempo.com%2Fjusticia%2Finvestigacion%2Finsulto-a-claudia-lopez-y-casos-de-homofobia-que-indignaron-536381 [geraadpleegd op 17/09/2020]

Colombia Diversa, *#LuisNoEstásSolo: las reflexiones en torno al caso del joven a quien le quitaron su brazo por ser gay*, s.d., <https://colombiadiversa.org/noticias/luisnoestassolo-las-reflexiones-en-torno-al-caso-del-joven-a-quien-le-quitaron-su-brazo-por-ser-gay/> [geraadpleegd op 01/10/2020]

Colombia Diversa, *¿Cómo va la implementación de las medidas del acuerdo de paz con enfoque diferencial para personas LGBT?*, 04/2020, <https://colombiadiversa.org/noticias/como-van-las-implementacion-de-las-medidas-del-acuerdo-de-paz-con-enfoque-diferencial-para-personas-LGBT-en-el/> [geraadpleegd op 15/09/2020]

Colombia Diversa, *El prejuicio no conoce fronteras: Homicidios de lesbianas, gay, bisexuales, trans e intersex en países de América Latina y el Caribe*, 2014 – 2019, 08/2019, https://colombiadiversa.org/colombiadiversa2016/wp-content/uploads/2019/08/Informe_Prejuicios_web.pdf [geraadpleegd op 16/09/2020]

Colombia Diversa, *Informe derechos humanos_Colombia-Diversa 2021, 2022*, <https://colombiadiversa.org/publicaciones/> [geraadpleegd op 20/12/2022]

Colombia Diversa, *Jurisprudencia*, s.d., <http://www.colombia-diversa.org/p/sentencias.html> [geraadpleegd op 07/10/2020]

Colombia Diversa, *La discriminación, una guerra que no termina*, 2018, <https://colombiadiversa.org/publicaciones/la-discriminacion-una-guerra-no-termina/> [geraadpleegd op 17/09/2020]

Colombia Diversa, *la violencia no nos impide ser y amar*, 2022, <https://colombiadiversa.org/publicaciones/> [geraadpleegd op 20/12/2022]

Colombia Diversa, *Más que cifras. Informe de derechos humanos de personas LGBT en Colombia 2019*, 03/2021, <https://colombiadiversa.org/c-diversa/wp-content/uploads/2021/03/Mas-que-cifras.pdf> [geraadpleegd op 01/12/2021]

Colombia Diversa, *Nothing to celebrate*, 06/2021, <https://colombiadiversa.org/publicaciones/> [geraadpleegd op 13/12/2021]

Colombia Diversa, *Orders of Prejudice, systematic crimes committed against LGBT people in the Colombian armed conflict*, 07/2020, <https://colombiadiversa.org/colombiadiversa2016/wp-content/uploads/2020/07/english-version-Orders-Of-Prejudice.pdf> [geraadpleegd op 22/09/2020]

Colombia Diversa, *Promsex, Cattrachas, informe trinacional: litigio estratégico de casos de violencia por prejuicio por orientación sexual, identidad y expresión de género en colombia, Perú y honduras*, 05/2020, https://colombiadiversa.org/colombiadiversa2016/wp-content/uploads/2020/05/INF-TRINACIONAL_PRXS_FINAL-BKUP.pdf [geraadpleegd op 16/09/2020]

- Colombia Reports (Alsema A.), *Colombia's congress sinks anti-gay adoption referendum bill*, 11/05/2017, <https://colombiareports.com/colombias-congress-sinks-anti-gay-abortion-referendum-bill/> [geraadpleegd op 06/10/2020]
- Colombia.as, *Día del Orgullo Gay en Colombia 2022: en qué otras ciudades se hará el desfile y cuáles son los horarios*, 28/06/2022, <https://colombia.as.com/actualidad/dia-del-orgullo-gay-en-colombia-2022-en-que-otras-ciudades-se-hara-el-desfile-y-cuales-son-los-horarios-n/> [geraadpleegd op 12/02/2023]
- Comisión Colombiana de Juristas (CCJ), *Cinco años de desdén Violaciones al derecho a la vida y balance del cumplimiento de recomendaciones de la ONU sobre personas defensoras en Colombia. 2016-2020*, 02/12/2021, p.8, https://www.coljuristas.org/centro_de_documentacion/documento.php?id_doc=660 [geraadpleegd op 08/12/2021]
- Commissariaat-generaal voor de Vluchtelingen en Staatlozen (CGVS), *Colombia: veiligheids situatie*, 27/09/2022, <https://www.cgvs.be/nl/landeninfo/veiligheidsituatie-20> [geraadpleegd op 09/02/2023]
- Consultorsalud, *En Colombia hay 134.636 personas que viven con VIH*, 01/12/2022, <https://consultorsalud.com/vih-colombia-personas-viven-virus/#La%20mayoria%20de%20los%20casos%20detectados%20est%C3%A1n%20concentrados%20en%20Bogot%C3%A1%20DC%20Antioquia%20y%20el%20Valle%20del%20Cauca> [geraadpleegd op 13/02/2023]
- Coronaviruscolombia.gov.co, *casos*, 12/10/2020, <https://coronaviruscolombia.gov.co/Covid19/index.html> [geraadpleegd op 12/10/2020]
- Corrales J & Sagarzazu I., *not all 'sins' are rejected equally: resistance to LGBT rights across religions in Colombia*, 2019, in: Center for Study of Religion and Religious Tolerance, vol13,NO2, (PDF) NOT ALL 'SINS' ARE REJECTED EQUALLY: RESISTANCE TO LGBT RIGHTS ACROSS RELIGIONS IN COLOMBIA (researchgate.net) [geraadpleegd op 06/10/2020]
- Corte Constitucional Colombia, *Sentencia T-099/15, orientacion sexual e identidad de genero*, 2015, <https://www.corteconstitucional.gov.co/RELATORIA/2015/T-099-15.htm> [geraadpleegd op 15/09/2020]
- Corte Constitucional Colombia, *Sentencia T-476/14*, 2014, <https://www.corteconstitucional.gov.co/relatoria/2014/T-476-14.htm> [geraadpleegd op 16/09/2020]
- Corte Constitucional de Colombia, *relatoria*, s.d., <https://www.corteconstitucional.gov.co/relatoria/> [geraadpleegd op 15/09/2020]
- Corte Constitucional de Colombia, *Sentencia T-415/21*, 2021, <https://www.corteconstitucional.gov.co/relatoria/2021/T-415-21.htm> [geraadpleegd op 13/02/2023]
- Council on Foreign Relations (CFR), *Colombia's Civil Conflict*, 11/01/2017, <https://www.cfr.org/background/colombias-civil-conflict> [geraadpleegd op 29/06/2020]
- Defensoría del Pueblo, *Informe derechos humanos de personas osigd-lgbti 2021: una radiografía del prejuicio*, 28/06/2022, <https://repositorio.defensoria.gov.co/bitstream/handle/20.500.13061/371/Informe%20OSIGD%20ver1.pdf?sequence=1&isAllowed=y> [geraadpleegd op 16/12/2022]
- El Colombiano (Zuluaga D.), *Tres mujeres trans fueron asesinadas en un solo día*, 10/12/2021, <https://www.elcolombiano.com/colombia/asesinato-de-cristina-cantillo-y-dos-mujeres-trans-LF16136049> [geraadpleegd op 14/12/2021]
- El Colombiano, *130 líderes sociales asesinados y decreto debilitaría su seguridad*, 13/12/2021, <https://www.elcolombiano.com/colombia/paz-y-derechos-humanos/decreto-de-gobierno-debilitaria-proteccion-de-lideres-sociales-NF16134786> [geraadpleegd op 13/12/2021]
- El Colombiano, *Ofrecen recompensa para dar con asesinos de mujer trans en Santa Marta*, 09/12/2021, <https://www.elcolombiano.com/colombia/ofrecen-recompensa-para-dar-con-asesinos-de-mujer-trans-en-santa-marta-PF16132692> [geraadpleegd op 13/12/2021]
- El Espectador (Cortés C.), *JEP recibe primer informe sobre persecución a población LGBT en el conflicto armado*, 29/03/2019, <https://www.elespectador.com/colombia2020/justicia/jep/jep-recibe-primer-informe-sobre-persecucion-poblacion-LGBT-en-el-conflicto-armado-articulo-857813/> [geraadpleegd op 15/09/2020]

El Espectador (Nuñez D.), *Lo difícil que es ser LGBT en las calles de Bogotá: informe de Temblores*, 31/01/2020, <https://www.elespectador.com/noticias/judicial/lo-dificil-que-es-ser-LGBT-en-las-calles-de-Bogotá-informe-de-temblores-articulo-902352/?eType=EmailBlastContent&eId=44444444-4444-4444-4444-444444444444> [geraadpleegd op 16/09/2020]

El Espectador (Vargas D.), *La lucha de afros e indígenas LGBT por una vida digna*, 30/05/2019, <https://www.elespectador.com/noticias/nacional/la-lucha-de-afros-e-indigenas-LGBT-por-una-vida-digna/> [geraadpleegd op 22/09/2020]

El Espectador, *Asesinan en Medellín a miembro de la Alianza Social LGBTI Antioquia*, 27/07/2022, <https://www.elespectador.com/colombia/medellin/asesinan-en-medellin-a-miembro-de-la-alianza-social-lgbti-antioquia/> [geraadpleegd op 09/01/2022]

El Espectador, *Asesinatos de gais en Medellín serían sistemáticos*, 06/04/2022, <https://www.elespectador.com/colombia/medellin/asesinatos-de-gais-en-medellin-serian-sistematicos/> [geraadpleegd op 09/01/2022]

El Espectador, *Camila Jiménez, la primera periodista trans en Noticias Caracol*, 03/01/2023, <https://www.elespectador.com/genero-y-diversidad/la-disidencia/camila-jimenez-la-primer-periodista-trans-en-noticias-caracol/> [geraadpleegd op 09/01/2023]

El Espectador, *Empresa Colombiana de turismo LGBTQ+ gana premio internacional*, 19/07/2021, <https://www.elespectador.com/turismo/compania-colombiana-de-turismo-lgbtq-gana-premio-internacional/> [geraadpleegd op 15/12/2021]

El Espectador, *Hombres trans y su lucha contra el servicio militar en Colombia*, 01/04/2022, <https://www.elespectador.com/colombia/hombres-trans-y-su-lucha-contra-el-servicio-militar-en-colombia/> [geraadpleegd op 21/02/2023]

El Espectador, *Luis: una dolorosa historia de discriminación*, 11/08/2020, <https://www.elespectador.com/noticias/nacional/discriminacion-contra-adolescente-LGBT-en-sincelejo/> [geraadpleegd op 01/10/2020]

El Espectador, *Registran por primera vez con "T" a persona trans en Colombia*, 16/10/2021, <https://www.elespectador.com/judicial/registran-por-primera-vez-con-t-a-persona-trans-en-colombia/> [geraadpleegd op 10/12/2021]

El Heraldo (Blanquicet J.), *Los retos pendientes de la Justicia con población LGBT*, 26/07/2020, <https://www.elheraldo.co/judicial/los-retos-pendientes-de-la-justicia-con-poblacion-LGBT-745406> [geraadpleegd op 16/09/2020]

El Heraldo (Roza C.), *Preocupa aumento en 2020 de homicidios de personas LGBT*, 16/06/2020, <https://www.elheraldo.co/lgtbi/preocupa-aumento-en-2020-de-homicidios-de-personas-LGBT-734830> [geraadpleegd op 16/09/2020]

El Heraldo, *Defensoría pide acciones de prevención y respeto para la comunidad LGBTI*, 17/05/2020, <https://www.elheraldo.co/colombia/defensoria-pide-acciones-de-prevencion-y-respeto-para-la-comunidad-LGBTI-726774> [geraadpleegd op 01/10/2020]

El Heraldo, *Desde el Congreso demandarán a juez que dijo no a matrimonio LGBTI*, 01/09/2020, <https://www.elheraldo.co/colombia/desde-el-congreso-demandaran-juez-que-dijo-no-matrimonio-LGBTI-755307> [geraadpleegd op 30/09/2020]

El Tiempo (Barrientos J.), *Vulneración sistemática de derechos, realidad de los trans en el país*, 14/07/2018, <https://www.eltiempo.com/colombia/otras-ciudades/situacion-y-problemas-de-la-comunidad-trans-en-colombia-243642> [geraadpleegd op 22/09/2020]

El Tiempo (Pulido A.), *El orgullo de 'resistir' en el Paro Nacional*, 12/08/2021, <https://www.eltiempo.com/colombia/dia-del-orgullo-gay-2021-personas-trans-en-el-paro-nacional-598974> [geraadpleegd op 14/12/2021]

El Tiempo, Colombia, *el país de la región donde más matan personas LGBTI*, 14/08/2019, <https://www.eltiempo.com/mundo/latinoamerica/asesinatos-de-personas-LGBTI-en-colombia-y-latinoamerica-400758> [geraadpleegd op 07/10/2020]

- El Tiempo, *Comunidad LGBTI aumentó su participación en cargos de elección popular*, 29/10/2019, <https://www.eltiempo.com/politica/partidos-politicos/cuantos-candidatos-LGBTI-fueron-elegidos-en-las-elecciones-regionales-2019-428678> [geraadpleegd op 17/09/2020]
- El Tiempo, *El insulto a Claudia López y vergonzosos casos de homofobia en el país*, 08/09/2020, <https://www.eltiempo.com/justicia/investigacion/insulto-a-claudia-lopez-y-casos-de-homofobia-que-indignaron-536381> [geraadpleegd op 17/09/2020]
- El Tiempo, *Piden a la Corte exonerar a los hombres trans del servicio militar*, 01/01/2019, <https://www.eltiempo.com/justicia/cortes/piden-a-la-corte-exonerar-a-los-hombres-trans-del-servicio-militar-310572> [geraadpleegd op 21/09/2020]
- El Tiempo, *Trabajadoras sexuales trans denuncian violencia policial en Bogotá*, 21/06/2020, https://www.eltiempo.com/Bogotá/trabajadoras-sexuales-trans-denuncian-violencia-de-la-policia-en-el-centro-de-Bogotá-509300?fbclid=IwAR1UheQDVmHMxzHsryrQ6bcHhc9AQUIqfDxqnPIJwf2kRCUFp7aeTMT_dj0 [geraadpleegd op 16/09/2020]
- Euronews, *Colombian same-sex couples hold "kiss-a-thon" in support of LGBT rights*, 18/04/2019, <https://www.euronews.com/2019/04/18/colombian-same-sex-couples-hold-kiss-a-thon-in-support-of-LGBT-rights> [geraadpleegd op 29/09/2020]
- European Union (EU), *election observation mission- Colombia*, 2022, p.39, <https://www.ecoi.net/en/file/local/2079269/Final+Report+EU+EOM+Colombia+2022.pdf> [geraadpleegd op 16/12/2022]
- Freedom House, *Freedom in the world 2021: Colombia*, 2021, <https://freedomhouse.org/country/colombia/freedom-world/2021> [geraadpleegd op 15/12/2022]
- Freedom House, *Freedom in the world 2022: Colombia*, 02/2022, <https://freedomhouse.org/country/colombia/freedom-world/2022> [geraadpleegd op 13/01/2023]
- Freedom House, *Freedom in the world 2020 : Colombia*, 2020, <https://freedomhouse.org/country/colombia/freedom-world/2020> [geraadpleegd op 30/09/2020]
- Fundación Gaat, *Nuestro Trabajo*, s.d., <https://fundaciongaat.org/nosotros/> [geraadpleegd op 15/12/2021]
- Glaad.org, *Young Colombian man commits suicide after relationship is uncovered by school*, 08/09/2014, <https://www.glaad.org/blog/young-colombian-man-commits-suicide-after-relationship-uncovered-school> [geraadpleegd op 08/12/2021]
- GlobalGayz (Ammon R.), *Gay Life in Colombia 2018*, 03/2018, <https://www.globalgayz.com/gay-life-in-colombia/35823/> [geraadpleegd op 29/09/2020]
- Guia Gay Colombia, *Grupos LGBTI*, s.d., <http://www.guiagaycolombia.com/grupos/> [geraadpleegd op 12/10/2020]
- Guia gay Colombia, *guia transgenero Colombia*, <http://www.guiagaycolombia.com/trans/> [geraadpleegd op 12/10/2020]
- Guia gay Colombia, <http://www.guiagaycolombia.com/index.htm> [geraadpleegd op 12/10/2020]
- Heidelberg Institute for International Conflict Research (HIIC), *Conflict Barometer 2018*, 02/2019, <https://hiik.de/conflict-barometer/current-version/?lang=en> [geraadpleegd op 29/09/2020]
- Human Rights Watch (HRW), *Colombia's Constitutional Court Advances Gender Diversity*, 08/03/2022, <https://www.hrw.org/news/2022/03/08/colombias-constitutional-court-advances-gender-diversity> [geraadpleegd op 16/12/2022]
- I-D.Vice (Pulgar E ;), *The queer and trans activists on the forefront of Bogotá's protests*, 04/08/2021, https://i-d.vice.com/en_uk/article/88ne7p/Bogotá-colombia-protests-2021 [geraadpleegd op 07/12/2021]
- Immigration and Refugee Board of Canada (IRB), *COL200263.E, Colombia: Situation and treatment of sexual and gender minorities, including treatment by authorities and society; state protection and support services available (2017-May 2020)*, 26/05/2020, <https://irb-cisr.gc.ca/en/country-information/rir/Pages/index.aspx?doc=458111> [geraadpleegd op 17/09/2020]

Infobae, *Así recibe el país el presidente electo Gustavo Petro en materia de cumplimiento de derechos LGBT*, 04/07/2022, <https://www.infobae.com/america/colombia/2022/07/04/asi-recibe-el-pais-el-presidente-electo-gustavo-petro-en-materia-de-cumplimiento-de-derechos-lgbt/> [geraadpleegd op 09/02/2023]

InSight Crime, *How Colombia's Conflict Intensified Violence Against Women and the LGBTQI+ Community*, 04/08/2022, <https://insightcrime.org/news/colombia-conflict-violence-women-lgtbiq/> [geraadpleegd op 16/12/2022]

International Commission of Jurists (ICJ), *Invisible, Isolated, and Ignored Human Rights Abuses Based on Sexual Orientation and Gender Identity/Expression in Colombia, South Africa and Malaysia*, 03/2021, <https://www.icj.org/wp-content/uploads/2021/03/Colombia-SouthAfrica-Malaysia-SOGIE-Publications-Reports-Thematic-reports-2021-ENG.pdf> [geraadpleegd op 06/12/2021]

International Committee of Red Cross (ICRC), *Colombia: humanitarian challenges 2022*, 23/03/2022, <https://www.icrc.org/en/document/colombia-humanitarian-challenges-2022-ihl> [geraadpleegd op 28/06/2022]

International Crisis Group (ICG), *Leaders under Fire: Defending Colombia's Front Line of Peace*, 06/10/2020, <https://www.crisisgroup.org/latin-america-caribbean/andes/colombia/82-leaders-under-fire-defending-colombias-front-line-peace> [geraadpleegd op 07/10/2020]

International Crisis Group (ICG), *Pandemic Gloom and Police Violence Leave Colombia in Turmoil*, 06/05/2021, <https://www.crisisgroup.org/latin-america-caribbean/andes/colombia/pandemic-gloom-and-police-violence-leave-colombia-turmoil> [geraadpleegd op 11/05/2021]

International Crisis Group (ICG), *The Missing Peace: Colombia's New Government and Last Guerrillas*, 12/07/2018, <https://www.crisisgroup.org/latin-america-caribbean/andes/colombia/68-missing-peace-colombias-new-government-and-last-querrillas> [geraadpleegd op 22/08/2019]

International Institute on Race, Equality and Human Rights, *La deuda pendiente con la población Afro-LGBT en Brasil, Colombia, Perú y República Dominicana*, 05/2021, pp.11-37, https://raceandequality.org/wp-content/uploads/2021/06/Informe-Afro-LGBT_May2021.pdf [geraadpleegd op 01/12/2021]

International Work Group for Indigenous Affairs (IWGIA), *Indigenous World 2020: Colombia*, 11/05/2020, <https://www.iwgia.org/en/colombia/3618-iw-2020-colombia.html> [geraadpleegd op 05/10/2020]

Ipsos, *lgbt+ pride 2021 global survey, a 27-country ipsos survey*, 06/2021, https://www.ipsos.com/sites/default/files/ct/news/documents/2021-06/LGBT%20Pride%202021%20Global%20Survey%20Report_3.pdf [geraadpleegd op 07/12/2021]

Kroc Institute for International Peace Studies, *State of Implementation of the Colombian Final Accord. December 2016 – April 2019. Executive Summary*, 04/2019, https://kroc.nd.edu/assets/333274/executive_summary_colombia_print_single_2_.pdf [geraadpleegd op 27/05/2020]

Kroc Institute for International Peace Studies. *Executive Summary, The Colombian Final Agreement in the Era of COVID-19: Institutional and Citizen Ownership is Key to Implementation*, 25/05/2021, <https://peaceaccords.nd.edu/barometer/colombia-reports> [geraadpleegd op 26/05/2021]

Latin America News Dispatch (LAND) (Espitia M.), *Escaping a homophobic war in Colombia*, 15/04/2017, <https://latindispatch.com/2017/04/15/escaping-a-homophobic-war-in-colombia/> [geraadpleegd op 29/09/2020]

Latin American Working Group (LAWG), Washington Office on Latin America (WOLA) et al., *A Wake-Up Call: Colombia's Peace at Risk. What U.S. Policymakers Can Do to Help Preserve Colombia's Peace*, 04/2019, <https://www.wola.org/wp-content/uploads/2019/04/Wake-Up-Call-Colombia-April-2019.pdf> [geraadpleegd op 29/09/2020]

LatinAmericanPost, *Who is Alejandro Ordóñez, the new ambassador of Colombia at OAS?*, 29/08/2018, <https://latinamericanpost.com/22916-who-is-alejandro-ordonez-the-new-ambassador-of-colombia-at-oas> [geraadpleegd op 06/10/2020]

Más Colombia, *Población LGBT en Colombia Hogares y empleo*, 28/06/2022, <https://mascolombia.com/wp-content/plugins/pdf-viewer-block/inc/pdfjs/web/viewer.html?file=https://mascolombia.com/wp-content/uploads/2022/06/algunas-cifras-de-la-poblacion-en-el-mes-del-orgullo-lgbt-1.pdf> [geraadpleegd op 12/01/2023]

- Minority Rights Group, *Afro-Colombians*, s.d., <https://minorityrights.org/minorities/afro-colombians/> [geraadpleegd op 05/10/2020]
- Montana, J.F., Ferreira, G.R.O.N., Cunha, C.L.F., *The HIV epidemic in Colombia: spatial and temporal trends analysis*. In: BMC Public Health 21, 178 (2021), 21/01/2021, <https://bmcpublihealth.biomedcentral.com/articles/10.1186/s12889-021-10196-y#citeas> [geraadpleegd 13/02/2023]
- NBCNews (Acevedo N.), *For the first time, Colombia prosecutes a transgender woman's murder as a femicide*, 19/12/2018, <https://www.nbcnews.com/news/latino/first-time-colombia-prosecutes-transgender-woman-s-murder-femicide-n950021> [geraadpleegd op 01/10/2020]
- NDI, *Colombian president signs anti-discrimination law*, 20/12/2011, <https://www.ndi.org/Colombian-president-signs-antidiscrimination-law> [geraadpleegd op 17/09/2020]
- Nomadic Boys, *Bogotá gay travel guide: gay bars, clubs, hotels & awesome things to do*, 22/09/2020, <https://nomadicboys.com/gay-guide-Bogotá/> [geraadpleegd op 29/09/2020]
- Nomadic Boys, *Colombia gay guide: the ultimate country guide for the LGBTQ traveler*, 15/09/2020, <https://nomadicboys.com/colombia-gay-guide/> [geraadpleegd op 12/10/2020]
- Nomadic Boys, *Gay life in Colombia – interview with Jesus from Barranquilla*, 26/08/2020, <https://nomadicboys.com/gay-life-in-colombia/> [geraadpleegd op 29/09/2020]
- Nomadic Boyz, map van Bogotá, s.d., <https://www.google.com/maps/d/viewer?mid=1J15f7rE5F5GIR6iIj4LqHJoa4Cj-e9wM&ouid=0&ll=4.645420905390001%2C-74.0658722162857&z=16> [geraadpleegd op 12/10/2020]
- Norwegian Centre for Conflict Resolution (NOREF) (Salvesen H.; Nylander D.), *Towards an inclusive peace: women and the gender approach in the Colombian peace process*, 07/2017, https://reliefweb.int/sites/reliefweb.int/files/resources/Salvesen_Nylander_Towards%20an%20inclusive%20peace_July2017_final.pdf [geraadpleegd op 15/09/2020]
- Office Français de Protection de Réfugiés et Apatrides (OFPRA), *la situation des minorités sexuelles et de genre*, 20/09/2018, https://www.ofpra.gouv.fr/sites/default/files/atoms/files/1804_col_LGBTi.pdf [geraadpleegd op 29/09/2020]
- Organization for World Peace, *"Total Peace" Still Far Away: Can Petro's Plan Really Save Colombia?*, 29/01/2023, <https://theowp.org/total-peace-still-far-away-can-petros-plan-really-save-colombia/> [geraadpleegd op 09/02/2023]
- OrgulloLGBT.co, *El Tribunal de Bogotá ratificó condena contra Amanda Azucena Castillo Cortés, exrectora del colegio de Sergio Urrego*, 21/05/2021, <https://orgullolgbtcolombia.blogspot.com/2021/05/fiscalia-perseguira-quienes-atropellen.html> [geraadpleegd op 08/12/2021]
- OSAC, *Colombia 2020 Crime & Safety Report*, 13/03/2020, <https://www.osac.gov/Country/Colombia/Content/Detail/Report/622173b0-546e-495e-a7e2-1830c05895e9> [geraadpleegd op 17/09/2020]
- Oxford University Press, *Colombia's Constitution of 1991 with Amendments through 2005*, 12/05/2020, https://www.constituteproject.org/constitution/Colombia_2005.pdf [geraadpleegd op 15/09/2020]
- Parra-Barrera, S.M.; Sánchez-Fuentes, M.d.M.; Moyano, N.; Granados, R., *Protection of Human Rights and Barriers for People with HIV/AIDS in Colombia: An Analysis of the Legal Framework*, *International Journal of Environmental Research and Public Health*, 10/09/2022, <https://www.mdpi.com/journal/ijerph> [geraadpleegd op 13/01/2022]
- Piisciis, *Resistencia* [video], 07/05/2021, <https://www.youtube.com/watch?v=V2NyG7AdW-Y&t=104s> [geraadpleegd op 07/12/2021]
- Publimetro (Robles L.), *Las violencias contra las personas LGBT preocupan en el Atlántico*, 28/09/2020, <https://www.publimetro.co/co/noticias/2020/09/28/las-violencias-las-personas-LGBT-preocupan-atlantico.html> [geraadpleegd op 05/10/2020]

Reuters (Acosta L.), *More than 60 LGBT, intersex people killed in Colombia in first eight months of 2020*, 15/09/2020, <https://uk.reuters.com/article/uk-colombia-LGBT/more-than-60-LGBT-intersex-people-killed-in-colombia-in-first-eight-months-of-2020-idUKKBN266360> [geraadpleegd op 23/09/2020]

Santamaria Fundación, s.d., <https://www.sfcolombia.org/> [geraadpleegd op 12/10/2020]

Semana, *Claudia López admite que "hubo error" en muerte de mujer trans en Bogotá*, 11/06/2020, <https://www.semana.com/nacion/articulo/claudia-lopez-admite-que-hubo-error-en-muerte-de-mujer-trans-en-Bogotá/678720/> [geraadpleegd op 16/09/2020]

Stonewall, *Colombia, Global Workspace Briefings 2019*, 09/2019, <https://www.stonewall.org.uk/resources/global-workplace-briefing-colombia> [geraadpleegd op 15/09/2020]

Swissinfo.ch, *Llegan por primera vez a Colombia los autotest de detección de VIH*, 03/08/2022, https://www.swissinfo.ch/spa/colombia-vih_llegan-por-primera-vez-a-colombia-los-autotest-de-detecci%C3%B3n-de-vih/47802054 [geraadpleegd op 13/02/2023]

Teleantioquia, *La Casa de Colores*, s.d., <https://play.teleantioquia.co/la-casa-de-colores/> [geraadpleegd op 16/12/2022]

The Bogotá Post (Jacobs E.), *Femicide laws fail to protect transgender women*, 31/03/2020, <https://theBogotápost.com/femicide-laws-fail-to-protect-transgender-women/45099/> [geraadpleegd op 01/10/2020]

The Bogotá Post, *Colombia Elections 2022: Hernández vs. Petro on trans rights*, 11/06/2022, <https://thebogotapost.com/hernandez-vs-petro-on-trans-rights/50193/> [geraadpleegd op 13/02/2023]

The Guardian (Griffin J.), *'Separation by sex': gendered lockdown fuelling hate crime on streets of Bogotá*, 08/05/2020, <https://www.theguardian.com/global-development/2020/may/08/separation-by-sex-gendered-lockdown-fuelling-hate-on-streets-of-Bogotá> [geraadpleegd op 16/09/2020]

The International Lesbian, Gay, Bisexual, Trans and Intersex Association (ILGA), *world, State-sponsored homophobia report*, 12/2019, <https://ilga.org/state-sponsored-homophobia-report> [geraadpleegd op 15/09/2020]

The International Lesbian, Gay, Bisexual, Trans and Intersex Association (ILGA), *world, State-sponsored homophobia report*, 12/2020, https://ilga.org/downloads/ILGA_World_State_Sponsored_Homophobia_report_global_legislation_overview_update_December_2020.pdf [geraadpleegd op 15/09/2020]

The International Lesbian, Gay, Bisexual, Trans and Intersex Association (ILGA), *Trans Legal Mapping Report-Colombia*, 09/2020, https://ilga.org/downloads/ILGA_World_Trans_Legal_Mapping_Report_2019_EN.pdf [geraadpleegd op 10/10/2020]

The New York Times (Garcia S.), *The Vogueing Protesters of Bogotá*, 31/05/2021, <https://www.nytimes.com/2021/05/31/style/colombia-protests-Bogotá-dancers.html> [geraadpleegd op 07/12/2021]

The New York Times (Turkewitz J.), *Colombia Presidential Election Colombia Election: Gustavo Petro Makes History in Presidential Victory*, 19/06/2022, [Colombia Presidential Election: Colombia Election: Gustavo Petro Makes History in Presidential Victory - The New York Times \(nytimes.com\)](https://www.nytimes.com/2022/06/19/world/americas/colombia-election-petro.html) [geraadpleegd op 09/02/2023]

The Washington Blade, *Colombia's first openly gay congressman to seek re-election*, 29/09/2021, https://www.washingtonblade.com/2021/09/29/colombias-first-openly-gay-congressman-to-seek-re-election/?_cf_chl_jschl_tk=__pmd_bigl8dx_9AEymSa06l3zIqkVTpj80S2u1W5oXhfG0_8-1635421634-0-gqNtZGzNAqWjcnBszQgr [geraadpleegd op 08/12/2021]

TIME (Nugent C.), *There's No Easy Way Out of This.' How Anti-Government Protests in Colombia Escalated into Deadly Clashes with Police*, 07/05/2021, <https://time.com/6046808/colombia-protests-police-crackdown/> [geraadpleegd op 07/12/2021]

Transgender Day of Remembrance (TDoR), *Cristina Cantillo Martínez*, 07/12/2021, https://tdor.translivesmatter.info/reports/2021/12/07/cristina-cantillo-martinez_santa-marta-magdalena-colombia_a9faaf5a [geraadpleegd op 20/12/2022]

Transgenderinfo, *Wie is trans man of trans vrouw?*, s.d., [Trans vrouw/man | Transgenderinfo](#) [geraadpleegd op 23/02/2023]

Transrespect, *TMM Update Trans Day of Remembrance 2022*, 08/11/2022, <https://transrespect.org/en/tmm-update-tdor-2022/> [geraadpleegd op 20/12/2022]

Transrespect, *Trans Murder Monitoring Map*, 2021, https://transrespect.org/en/map/trans-murder-monitoring/?submap=tmm_relative_numbers [geraadpleegd op 30/11/2021]

UCLA School of Law, Williams Institute, *Social acceptance of lgbti people in 175 countries and locations 1981 to 2020*, 11/2021, <https://williamsinstitute.law.ucla.edu/wp-content/uploads/Global-Acceptance-Index-LGBTI-Nov-2021.pdf> [geraadpleegd op 15/12/2021]

UCLA School of Law, Williams Institute, *Stress, Health, and Well-Being of LGBT People in Colombia, Results from a national survey*, 05/2020, <https://williamsinstitute.law.ucla.edu/publications/LGBT-people-colombia/> [geraadpleegd op 24/09/2020]

United Nations High Commissioner for Human Rights (OHCHR), *Situation of human rights in Colombia*, 10/02/2021, p.15, <https://reliefweb.int/report/colombia/situation-human-rights-colombia-report-united-nations-high-commissioner-human-0> [geraadpleegd op 06/12/2021]

United Nations High Commissioner for Human Rights (OHCHR), *Situation of human rights in Colombia*, 26/02/2020, <https://www.ohchr.org/en/NewsEvents/Pages/DisplayNews.aspx?NewsID=25624&LangID=E> [geraadpleegd op 01/10/2020]

United Nations High Commissioner for Refugees (UNHCR), *Glossary of Key Sexual Orientation and Gender Identity-Related Terms*, 22/09/2010, <http://www.refworld.org/pdfid/4cff9a8f2.pdf> [geraadpleegd op 12/01/2015]

United Nations Security Council (UNSC), *United Nations Verification Mission in Colombia , Report of the Secretary-General*, 25/09/2020, https://colombia.unmissions.org/sites/default/files/en_-_n2024003.pdf [geraadpleegd op 06/10/2020]

United States Department of State (USDOS), *Country report on Human Rights Practices 2021- Colombia*, 03/2022, <https://www.state.gov/reports/2021-country-reports-on-human-rights-practices/colombia/> [geraadpleegd op 13/01/2023]

United States Department of State (USDOS), *Country report on Human Rights Practices 2021- Colombia*, 31/03/2022, <https://www.state.gov/reports/2021-country-reports-on-human-rights-practices/colombia/> [geraadpleegd op 19/12/2022]

United States Department of State (USDOS), *Country report on Human Rights Practices 2019- Colombia*, 03/2020, <https://www.state.gov/wp-content/uploads/2020/02/COLOMBIA-2019-HUMAN-RIGHTS-REPORT.pdf> [geraadpleegd op 22/09/2020]

United States Department of State (USDOS), *Country report on Human Rights Practices 2020- Colombia*, 03/2021, <https://www.state.gov/wp-content/uploads/2021/10/COLOMBIA-2020-HUMAN-RIGHTS-REPORT.pdf> [geraadpleegd op 30/11/2021]

USNews, *LGBT in Latin America*, 23/01/2018, <https://www.usnews.com/news/best-countries/articles/2018-01-23/latin-america-reports-the-most-positive-attitudes-toward-lgbt-people-in-global-survey> [geraadpleegd op 07/10/2020]

Victory Institute, *LGBTQ Representation in Colombia's Congress Triples*, 14/03/2022, <https://victoryinstitute.org/lgbtq-representation-in-colombias-congress-triples/> [geraadpleegd op 13/02/2023]

Washington Blade, *Exrectora del colegio que acosó y llevó al suicidio a Sergio Urrego ha sido condenada por varios delitos*, 02/05/2021, <https://www.washingtonblade.com/2021/05/02/exrectora-del-colegio-que-acoso-y-llevo-al-suicidio-a-sergio-urrego-ha-sido-condenada-por-varios-delitos/> [geraadpleegd op 08/12/2021]

Washington Office on Latin America (WOLA) (Bocanumenth M.), *LGBT+ Rights and Peace in Colombia: The Paradox Between Law and Practice*, 03/07/2020, <https://www.wola.org/analysis/LGBT-rights-and-peace-in-colombia-the-paradox-between-law-and-practice/> [geraadpleegd op 15/09/2020]

Washington Post (Ignatius D.), *Colombia planned well for the pandemic. The region is reeling*, 22/06/2020, <https://www.washingtonpost.com/opinions/2020/06/22/colombia-planned-well-pandemic-region-is-reeling/> [geraadpleegd op 25/06/2020]

World Politics Review, *In Many Ways, the Conflict Never Ended. Ongoing Violence Threatens Colombia's Peace*, 29/04/2020, <https://www.worldpoliticsreview.com/articles/28720/in-colombia-violence-in-rural-areas-threatens-the-farc-peace-deal> [geraadpleegd op 27/05/2020]

Geraadpleegde bronnen

Contacten (contactpogingen) met deze personen leverden geen resultaat op:

Caribe Afirmativo, e-mail